ΚΑΜΠΑΝΑ

ΟΡΓΑΝΟ ΤΩΝ ΕΦΕΔΡΩΝ ΜΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΝΤΟΠΙΩΝ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΩΝ

Κάτω οἱ ἐπιθετικοὶ πόλεμοι. Οἱ ἔφεδροι νὰ πολεμοῦνε μόνο σὰν κινδυνεύει ἡ ἀσφάλεια τοῦ τόπου. Τὰ βάρη καὶ τὰ ἀποτελέσματα τῶν πολέμων νὰ μοιράζουνται ἀλληλέγγυα σῶλα τὰ ἄτομα τοῦ συνόλου. Ἡ δημοκρατία νὰ γίνει ἀληθινὰ λαϊκή. Νὰ καλλιεργηθεῖ στὰ νησιά μας ἡ «Αἰγαιοπελαγίτικη Ἰδέα». Νὰ ψηφιστοῦνε τὰ «αἰτήματα» ποὺ δημοσίεψε ἡ «Καμπάνα».

ΜΥΤΙΛΗΝΗ

Θεριστὴς 5 Πέμπτη

ΧΡΟΝΙΑ Β'. — ΑΡΙΘ. 11 (64)

Ἀπὸ κάθε συνδρομὴ 15 δραχμὲς δίνουνται στὸ Ταμεῖο τῆς ὀργάνωσης ποὺ τὴν ἐγγράφει γιὰ τὰ φάρμακα τῶν ἀρρώστων της.

Τὰ φῦλλο στέλνεται μονάχα στοὺς συνδρομητές του. Πούληση κατὰ φύλλο δὲ γίνεται.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΣΤΡΑΤΗΣ ΜΥΡΙΒΗΛΗΣ

Η „Ε. Ε. ΛΕΣΒΟΥ" ΚΑΙ Η „Ε. ΠΑΛΑΙΩΝ ΠΟΛΕΜΙΣΤΩΝ"

"Ενας ἀναγνώστης μᾶς ρωτᾶ μένα γράμμα του: «Τί εἶνε ἡ "Ενωση Παλαιῶν Πολεμιστῶν, καὶ κατὰ τὶ διαφέρει ἀπ' τὶς 'Ενώσεις 'Εφέδρων Λέσβου;» 'Επειδὴ καθόλου παράξενο ἡ ἴδια ἀπορία νὰ βρίσκεται δίχως νὰ ἐκφράζεται καὶ μέσα στὸ μιαλὸ κιἄλλων συναδέλφων καὶ ἀστρατεύτων, θὰ προσπαθήσουμε σήμερα νὰ ξεχωρίσουμε τὰ σύνορα τῶν δυὸ αὐτῶν Λεσβιακῶν ἐφεδρικῶν ὀργανισμῶν ὅσο μποροῦμε πιὸ καθαρὰ, καὶ μὲ ὅλη τὴν εἰλικρίνεια καὶ τὴν καλὴ πίστη ποὺ πρέπει νἄχουν οἱ πολεμιστὲς συναμεταξύ τους κιἀντίκρυ στὴν Κοινωνία ὁλάκαιρη.

'Η «"Ενωση Παλαιῶν Πολεμιστῶν» εἶνε ὀργάνωση τῶν συναδέλφων ποὺ πιστεύουν πὼς ὁ καλύτερος τρόπος γιὰ νὰ ὑπερασπιστοῦν τὰ συμφέροντα τῆς μεγάλης πλειοψηφίας τῶν φτωχῶν, στὴν ὁποία ἀνήκει καὶ ἡ τάξη μας ἡ ἐφεδρική, εἶνε τὸ νὰ ταχθοῦνε κάτω ἀπ' τὴν κομμουνιστικὴ σημαία. 'Η «"Ενωση Παλ. Πολεμιστῶν» λοιπὸν εἶνε ἕνα παρακλάδι τῆς Διεθνοῦς 'Ενώσεως Παλαιῶν Πολεμιστῶν, ποὺ ἀποτελεῖ σήμερα τὸ πιὸ δυνατὸ κλωνάρι τῆς Γ'. Διεθνοῦς. 'Ο ἀπώτερος σκοπὸς ὅλης τῆς Κομμουνιστικῆς Παρατάξεως εἶνε:

1) Νὰ ἀναποδογυριστεῖ τὸ σημερινὸ ἀστικὸ καθεστὼς, δηλαδὴ ἡ πολιτικὴ κυριαρχία τοῦ Κεφαλαίου, καὶ νὰ ἱδρυθεῖ καὶ μέσα στὴν 'Ελλάδα ἡ Δημοκρατία τῶν Σοβιέτ. (Νὰ ἀποδοθοῦν σ' ὁλάκαιρη τὴν Κοινωνία ὅλα τὰ μέσα παραγωγῆς καὶ ὅλα τὰ ἀγαθὰ τῆς παραγωγῆς, ποὺ σήμερα μὲ τὴν ὑπερσυγκέντρωσή τους σὲ πολὺ λίγα χέρια κρατοῦνε τὴ δουλειὰ τῶν πολλῶν σκλαβωμένη καὶ κακοπλερωμένη ἀπὸ τοὺς λίγους, τοὺς κεφαλαιοκράτες, ποὺ ὑπεραυξαίνουνε τὰ κεφάλαιά τους καὶ τὰ ἀγαθά τους ὄχι μὲ τὴν ἀτομική τους δουλειά, παρὰ μὲ τὴ δουλειὰ τῶν προλεταρίων (τῶν μισθωτῶν ἐργατῶν) ποὺ ἀπ' αὐτὴ τὴ δουλειὰ τὴν πλουτοφόρα ποὺ προσφέρουν πέρνουν ἕνα τιποτένιο ποσοστὸ (τὸ μισθό τους) ποὺ μόλις τοὺς φτάνει γιὰ νὰ συντηρηθοῦνε στὴ ζωή.

2) Αὐτὸ τὸ ἀναποδογύρισμα τῆς σημερινῆς ἀστικῆς κυριαρχίας νὰ γίνει μὲ τὴν κομμουνιστικὴ 'Επανάσταση, μὲ τὴ βία καὶ μὲ τὰ ὅπλα.

'Η «"Ενωση Παλ. Πολεμιστῶν» εἶνε ἐνάντια σὲ κάθε ἐξοπλισμὸ τῆς χώρας καὶ σὲ κάθε πόλεμο.

'Η «"Ενωση Παλ. Πολεμιστῶν Μυτιλήνης» δὲν ἔχει καμμιὰ αὐτοβουλία οὔτε δικαίωμα αὐτενέργειας.

Δέχεται μονάχα καὶ ἐκτελεῖ διαταγὲς ἀπ' τὸ Κέντρο της, ἀπ' τὴν 'Αθήνα.

"Ας δοῦμε τώρα πιὰ εἶνε ἡ θέση τῶν «'Ενώσεων 'Εφέδρων Λέσβου» ἀντίκρυ σαὐτὴ τὴ συναδελφικὴ ὀργάνωση.

'Η «Ε. Ε. Λ.» εἶναι ἀνεξάρτητη, αὐτοκέφαλη καὶ αὐτοτελής.

'Αναγνωρίζει βέβαια τὴν καινούρια κατάσταση τῶν πραγμάτων ποὺ ἔχει δημιουργηθεῖ μὲ τὴν ὑπερσυγκέντρωση τοῦ κεφαλαίου καὶ τῶν μέσων παραγωγῆς σὲ λίγα χέρια. Δίνει στὰ αἴτια τῆς σημερινῆς δυστυχίας ποὺ δέρνει τὸν κόσμο τὴν πραγματική τους ἀξία. Ξαίρει ἀκόμα πὼς ὁ μεγάλος πόλεμος, ποὺ κράτησε τὴν τάξη μας στὰ σύνορα ἀπ' τὸ 12 ἴσαμε τὸ 22, ἀπογύμνωσε ἀκόμα πιὸ γρήγορα ἀπὸ τὰ λίγα ἀγαθά τους κ' ἕνα μεγάλο μέρος ἀπὸ μικροϊδιοχτῆτες καὶ ἔκαανε τοὺς ἀποδέλοιπους οἰκονομικῶς σκλάβους στοὺς κεφαλαιοκράτες, ποὺ ἔδεναν χεροπόδαρα τὰ σπίτια τους μὲ τὰ δεσμὰ τοῦ χρέους σὅλα αὐτὰ τὰ χρόνια ποὺ αὐτοὶ λείπανε στὸ μέτωπο καὶ τρώγανε ἀπ' τὰ ἕτοιμα δίχως νὰ ξανανεώνουνε τὶς μικρές τους οἰκονομικές πηγές.

'Η «Ε. Ε. Λ.» ὅμως ἔχει τὴ γνώμη πὼς δὲ συμφέρνει στὰ μέλη της νὰ κηρυχτοῦνε ἐχθρικὰ πρὸς κάθε καθεστὼς μὴ κομμουνιστικό, ὅταν αὐτὸ τὸ καθεστὼς ἔρχεται, καὶ ἐφ' ὅσο ἔρχεται, μὲ πρόγραμμα σοσιαλδημοκρατικό, ὅπως εἶνε τὸ πρόγραμμα τῆς σημερινῆς δημοκρατικῆς Κυβερνήσεως Παπαναστασίου. Κι' ὄχι μονάχα αὐτὸ μὰ ἔχει τὴ γνώμη ἀκόμη ἡ «Ε.Ε.Λ.» πὼς ἕνα καθεστὼς τέτοιο ὄχι μονάχα δὲν πρέπει νὰ λογαριάζει νὰ τὸ ἀναποδογυρίσει, μὰ καὶ νὰ τὸ στηρίξει, καὶ μὲ μιὰ κοινὴ προσπάθεια ὅλων τῶν προοδευτικῶν στοιχείων τῆς χώρας, νὰ τὸ καταχτήσει ψυχικῶς καὶ νὰ τὸ τιμονιάρει ὅσο μπορεῖ πρὸς τὰ ἀριστερὰ, δίχως νὰ γίνει χρήση τῶν ὅπλων καὶ τῆς αἱματοχυσίας.

'Η «Ε.Ε.Λ.» ἔχει τὴ γνώμη πὼς τὸ γκρέμισμα τῶν ἀστικῶν καθεστώτων εἶναι ἕνα πρᾶμα μοιραῖο καὶ ἀναπότρεπτο, γιατὶ τὰ σπέρματα τῆς ἀποσυνθέσεώς του βρίσκουνται μὲς τὸν ἴδιο τὸν ὀργανισμό του, καὶ δὲ θαργήσει νὰ κουτρουβαλιστεῖ μονάχοτου. "Οταν τὸ βρώμιο αὐτὸ καθεστὼς βρεθεῖ στὰ χείλια τοῦ μοιραίου γκρεμνοῦ του, δὲ θἄνε βέβαια ἡ «Ε.Ε.Λ.» ποὺ θἀρνηθεῖ νὰ τοῦ δόσει τὴν κλωτσιὰ ποὺ θὰ τὸ στείλει στὸ διάβολο. Δὲν πιστεύει ὅμως ἡ «Ε.Ε.Λ.» πὼς μὲς τὴν 'Ελλάδα θὰ γίνει μὲ στοιχεῖα ἐσωτερικὰ καὶ βίαια αὐτὸ τὸ γκρέμισμα. Πιστεύει πὼς ἡ γενικὴ Βαλκανικὴ κατάσταση (Ρουμανία-Βουλγαρία) καὶ ἡ Εὐρωπαϊκὴ μεταβολὴ (ἐκλογὲς Γαλλίας-'Αγγλίας) βαρύνει σὰν τὸ πιὸ μεγάλο αἴτιο καὶ ἀποτέλεσμα μαζύ.

'Η «Ε. Ε. Λ.» ὅμως δὲν ἔχει καιρὸ νὰ περιμένει θαύματα γιὰ νὰ θέσει βάσεις πιὸ ἀνθρώπινες στὴ ζωὴ τῶν 'Εφέδρων τοῦ Νησιοῦ μας, καὶ δὲ θέλει νὰ παντέχει τὴν Κομμουνιστικὴ ἐπανάσταση γιὰ νὰ καλυτερέψει αὐτὴ τὴ δυστυχισμένη ζωὴ ποὺ περνάει ὁ φτωχόκοσμός μας. Ποιὸς ξαίρει μάλιστα ἃ θἄχει τὸ κουράγιο νὰ βαστάξει ὡς τότες ἡ ζωὴ αὐτὴ μὲ τοὺς τρομαχτικοὺς ὅρους ποὺ τὴν κυβερνᾶνε σήμερα.

Γιαὐτὸ ἡ «Ε. Ε. Λ.» προτιμᾶ νἀφοσιωθεῖ μὲ ὅλες της τὶς δυνάμεις γιὰ νὰ ἀνακουφίσει ὅσο μπορεῖ αὐτὴ τὴ ζωὴ ὑπὸ ὁποιοδήποτε προοδευτικὸ καθεστὼς ἢ Κυβέρνηση ποὺ θὰν τὴ βοηθήσει σαὐτὴ τὴ δουλειά.

Οἱ προσπάθειές της τείνουν στὸ νὰ κάνει ὅλους τοὺς ἐφέδρους ἂν εἶνε δυνατὸν ποὺ ζοῦνε πάνου στὸ νησί μας, νὰ ἀφοσιωθοῦνε στὴ γεωργία ἐμπνέοντάς τους τὶς ἰδέες τοῦ ὁμαδισμοῦ στὴν ἐγρασία, ποὺ δίχως αὐτὴν κ' ἡ Κομμουνιστὴ Πολιτεία εἶνε ἀέρας κοπανιστός. Σαὐτὴ τὴν προσπάθειάτης ἡ «Ε.Ε.Λ.» βρίσκει σήμερα βοηθὸ τὸ Κράτος καὶ τὴν Κυβέρνηση, ποὺ ἔρχεται νὰ δώσει γῆς στοὺς ἀχτήμονες καὶ νὰ τοὺς βοηθήσει νὰ τὴν καρπωθοῦν μὲ τοὺς γεωργικοὺς συνεταιρισμούς. "Οταν ἡ «Ε.Ε.Λ.» δεῖ ὅλα τὰ παλληκάρια μας νὰ δουλεύουν καὶ νὰ ζοῦνε ἄνετα τὰ σπίτια τους μὲ τὴ δουλιά τους. "Οταν δεῖ ἐξασφαλισμένη μιὰ λαϊκὴ ὑγειονομικὴ ὑπηρεσία καὶ μία λαϊκὴ δημοκρατικὴ 'Εκπαίδευση. "Οταν μπορέσει νὰ μεταβάλει κάθε ἕνα ἀπ' τὰ ἐξῆντα τμήματά της σὲ Συνεταιρισμὸ παραγωγῆς καὶ καταναλώσεως.

"Οταν ξεσκλαβωθοῦνε ὅλες οἱ δεκαπέντε—εἴκοσι χιλιάδες τῶν ἐφέδρων μας ἀπ' τὸ χρέος τοῦ κοτζάμπαση τοῦ χωριοῦ καὶ ἀποχτήσουνε δική τους θέληση, δική τους ψῆφο, δική τους λέφτερη συνείδηση. Τότε ἡ «Ε. Ε. Λ.» μπορεῖ μὲ τὴν ἡσυχία της νὰ περιμένει ὅσο θέλετε τὴν Κουμμουνιστικὴ 'Επανάσταση.

Μὰ ἕως τότε:

Δὲ θὰ κηρυχτεῖ ποτὲς ἐνάντια στοὺς ἐξοπλισμοὺς τοῦ Κράτους, καὶ μάλιστα τοὺς ναυτικοὺς, ὅταν βλέπει ἀντίκρυ μὲ γυμνὸ μάτι τὰ τούρκικα φυλάκια τῆς 'Ανατολῆς καὶ ξαίρει τὶ ὑποδοθὴ θὰ μᾶς γίνει ἂν καμμιὰ φορὰ— κουφὴ ἡ ὥρα ποὺ τἀκούει— μᾶς στείλει ὁ διάβολος πρόσφυγες στὸν Πειραιᾶ καὶ στὴν 'Ομόνοια τῆς 'Αθήνας.

Θὰ πολεμήσουμε λυσσασμένα καθέναν ποὺ θὰ φανταστεῖ νὰ ξανασκορπίσει τὰ κόκκαλά μας στὴν 'Ανατολὴ γιὰ τοὺς ὡραίους τρούλλους τῆς 'Αγιὰ Σοφιᾶς καὶ γιὰ τὰ ψάρια τοῦ Μπαλουκλῆ. Μὰ θὰ βάλουμε μπρὸς σὲ τετράδες ἀκόμα καὶ τοὺς σατεράδες, ἀκόμα καὶ ὅλους τοὺς κουραμπιέδες καὶ τοὺς πατριῶτες τῶν καφενέδων καὶ θὰ βγάλουμε μὲ τὰ νύχια τὰ μάτια καθενὸς ξένου ποὺ θὰ θελήσει νὰ σκλαβώσει τὸν τόπο μας. 'Εν γένει πάντα θὰ προτιμήσουμε τοὺς ἀστοὺς μὲ τὸν Παπαναστάση παρὰ τοὺς κομμουνιστὰς ἂν ἔρθουν μὲ ἕναν Κεμὰλ ἐπὶ κεφαλῆς.

ΜΙΑ ΘΕΤΙΚΗ ΓΝΩΜΗ

Ἀγαπητὴ «Καμπάνα»

"Ενα ἀπὸ τοὺς κυριωτέρους σκοποὺς ποὺ ἐπιδιώκετε εἶναι ἡ ἐξεύρεσις ἐργασίας γιὰ τοὺς ἐφέδρους. Ἡ ἐργασία προϋποθέτει ὕπαρξη κεφαλαίων. Λοιπὸν ξέρετε ποῦ διατίθενται τὰ κεφάλαια; Εἰς τὴν σημερινὴν ἐποχὴν, κατὰ τὴν ὁποίαν στέλνουμε τὸν Διομήδη νὰ φέρει στὴν Ἑλλάδα ξένο κεφάλαιο, αἱ Τράπεζαί μας κάνουν ἔντοκα γραμμάτια διὰ λ)σμόν των, διότι δὲν ξέρουν ποῦ νὰ τοποθετήσουν τὰ διαθέσιμά των. Ἐκ τῶν τόσων ἑκατομμυρίων ἐντόκων τὰ ὁποῖα εἶναι σήμερον ἐν κυκλοφορίᾳ καὶ τὰ ὁποῖα θ' αὐξηθοῦν ἀκόμη κατὰ χίλια (1000) ἑκατομμύρια συμφώνως μὲ τὸ πρὸ ἡμερῶν δημοσιευθὲν διάταγμα πλέον τοῦ ἡμίσεος ἔχει ἐκδοθεῖ ἐπ' ὀνόματι τῶν Τραπεζῶν. Μπορεῖτε νὰ τὸ ἐξακριβώσετε παρὰ τῷ οἰκείῳ Ὑπουργείῳ τῇ ἐνεργείᾳ τῶν βουλευτῶν μας. Ἔχετε κάθε δικαίωμα ἀπορρέον ἀπὸ τὸ σκοπὸ τοῦ προγράμματός σας. Γιατὶ λοιπὸν τὰ τόσα ἑκατομμύρια νὰ τὰ τοποθετοῦνε μὲ τόκο 4 0)0 καὶ νὰ δανείζουμε στὸ Κράτος, το ὁποῖον βλέποντας ἄφθονο στὰ χέρια του χρῆμα δὲν ἐπιδιώκει τὴν συστηματικὴν εἴσπραξιν τῶν φόρων ἀπὸ τοὺς πλουτίσαντας κατὰ τὸ διάστημα τοῦ πολέμου καὶ δὲν βγαίνουν οἱ βουλευταὶ ν' ἀπαιτήσουν τὴν διάθεση τοῦ χρήματος τούτου εἰς ἀποξηράνσεις ἑλῶν, βιομηχανικὰς ἐπιχειρήσεις κ. ἄ. εἰς τὰς ὁποίας θὰ ὑποχρεωθῶσιν αἱ Τράπεζαι νὰ συμμεθέξουν; Αὐτὸ θὰ τὰς ὀφελήσει περισσότερο κα ἀπὸ τὸ 4 0)0 ποὺ παίρνουν ἀπὸ τὰ ἔντοκα.

Θέλετε καὶ μιὰ ἰδέα; Ζητεῖτε ὑπὲρ τῶν ἐφέδρων μοναστηριακὰ κτήματα. Ἡ Μεγάλη Λίμνη ποῦ εἶναι πάνω στὸ νησί μας εἶναι ἰδιοκτησία ἂν δὲν ἀπατῶμαι τοῦ Μοναστηρίου Παναγίας Ἁγιάσσου. Τὴν νοικιάζουν γιὰ 50000 δρ. τὸν χρόνο γιὰ βοσκές. Ρωτήσατε ἕνα εἰδικὸ καὶ θὰ δῆτε ὅτι θὰ σᾶς πῆ ὅτι ἅμα γίνουν ἀρδευτικὰ ἔργα στὴ λίμνη αὐτὴ καὶ ἐκχύνωνται τὰ νερὰ τῶν γύρω βουνῶν σὲ κανένα ποτάμι ἢ στὸν κόλπο τῆς Καλλονῆς, θ' ἀποκτήσουμε ἕνα κάμπο ἀρκετὸ νὰ τροφοδοτῇ ὅλο τὸ νησὶ ἀπὸ σιτάρι. Κάνετε λοιπὸν μιὰ ἑταιρία ἀπὸ Μυτιληναϊκὰ κεφάλαια ἢ ἂν δὲν τὰ βρῆτε ζητήσετε τὴν συνδρομὴν τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης ἢ τοῦ Κράτους. Κάνετε ἕνα συνεταιρισμὸ ἀπὸ Ἐφέδρους καὶ ἀρχίσατε τὴν ἐκμετάλλευσι. Ἐπιτυγχάνοντας μιὰ τέτοια δουλειὰ καὶ τὴν εὐγνωμοσύνη τῶν πολεμιστῶν ποὺ ὑποστηρίζετε τὰ δίκαια ἐξασφαλίζετε, καὶ ἑκατοντάδες κόσμο σώζετε ἀπὸ τὸν ἐκπείνης θάνατο.

Ἀναγνώστης

Η ΦΩΝΗ ΜΑΣ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ

Οἱ ἔφεδροι τῆς Λέσβου

Οἱ ἔφεδροι τῆς Λέσβου εἶνε ἴσως οἱ μόνοι ἔφεδροι ποὺ ἐργάζονται περισσότερον ἀπ' ἄλλο τμῆμα τῆς Ἑλλάδος μὲ ὄρεξι καὶ ἐργατικότητα γιὰ ὅλα τὰ ζητήματα. Κατ' αὐτὰς ὑπέβαλλαν εἰς τὴν Κυβέρνησιν καὶ εἰς τὸ συνελθὸν Πανεπαγγελματικὸν Συνέδριον σχέδιον ὑπομνήματος διὰ τὴν βελτίωσιν τῶν ὅρων τῆς ζωῆς.

Ἐπὶ τοῦ ὑπομνήματος εἶνε περιττὸν νὰ ὁμιλήσωμεν ἐκτενῶς, διότι τὸ ὑπόμνημα εἶνε πολὺ λογικὸν καὶ ὁμιλεῖ ἡ φωνὴ τῆς πραγματικότητος καὶ ἡ Κυβέρνησις πρέπει νὰ υἱοθετήσῃ τάχιστα. Συγχαίρομεν τὴν Ἕνωσιν τῶν Ἐφέδρων Λέσβου καὶ τὸ ἐπίσημον ὄργανον τὴν «Καμπάναν» τοῦ ἐκλεκτοῦ δημοσιογράφου κ. Μυριβήλη.

(«Ἐλεύθερος Λόγος» Ἀθηνῶν)

ΕΝΩΣΙΣ ΕΦΕΔΡΩΝ ΛΕΣΒΟΥ

Δελτίο Ἀλληλογραφίας

— Τὸ IV Στρατολ. Γραφεῖο Ναυπλίου μᾶς γνωρίζει πὼς στὰ Μητρῶα του φέρεται μόνο ἡ ἡμερομηνία κατατάξεως τοῦ ἐφέδρου Φωτεινόπουλου Μιχαὴλ τοῦ Νικολάου ἀπ' τὴ Σμύρνη καὶ γιὰ νὰ κανονισθεῖ ἡ μερίδα του πρέπει νὰ ὑποβάλει σ' αὐτὸ Εἰρηνοδιακὴ πράξη.

—Τὸ Α' Σύνταγμα Πεδ.Πυρ)κοῦ μᾶς πληροφορεῖ πὼς ἐπειδὴ χάθηκαν τὰ ἀρχεῖα του δὲν μπορεῖ νὰ μᾶς δόσει πληροφορίες γιὰ τὴν τύχη τοῦ στρατ. Γιακουμῆ Εὐστρατίου ἀπ' τὴ Μυτιλήνη.

Ἀπ' τὸ Γραφεῖο

ΚΛΙΝΙΚΗ ΔΟΥΚΑΡΟΥ Η ΤΕΛΕΙΟΤΕΡΗ ΤΟΥ ΝΗΣΙΟΥ ΜΑΣ

Γιατροί: ΔΟΥΚΑΡΟΣ καὶ ΠΑΣΧΑΛΙΔΗΣ

ΤΟ Β. ΠΑΛΛΕΣΒΙΑΚΟ ΕΦΕΔΡΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Τοῦ ἐκτάκτου ἀπεσταλμένου μας ΗΛΙΑ ΒΕΝΕΖΗ

Πραγματικὰ ἔχω μιὰ ζωηρὴ χαρὰ ποὺ μπόρεσα νὰ παρακολουθήσω τὸ Β΄. Πανεφεδρικὸ Συνέδριο στὸ Μοναστῆρι τοῦ Λειμῶνος. Μέσα στὸ πνιχτικὸ περιβάλλον ποὺ ζοῦμε, κάθε ὥρα καὶ κάθε στιγμὴ δὲν ἔχεις παρὰ τὴ δυνατὴ ἐντύπωση πὼς σιγὰ-σιγὰ σέρνεσαι κι' ἐσὺ δίχως νὰ τὸ θέλεις, μέσα στὸ φριχτὸ βοῦρκο ὅπου κολυμπᾶ, τσαλοβουτώντας μ' εὐφροσύνη καὶ μ' ἐνθουσιασμό, ἡ «περίφημη» ἢ «παινεμένη» ἢ «ὡραία» ζωὴ στὰ χρόνια μας! Νοιάζεσαι ἀγάλια-ἀγάλια μὴν χάσεις τὸν ἑαυτό σου. Ἀπὸ πουθενὰ δὲν ἔρχεται ἕνα λίγο φύσημα ποὺ νὰ σὲ δροσίσει. Βάλε τὸ κεφάλι σου κάτω, σφάλιξε τὰ μάτια σου καὶ φράξε τ' ἀφτιά σου. Ἄδικος κόπος. Ὁ νοῦς σου μένει σκλάβος κάτω ἀπὸ ἕναν θολὸν ἀγέρα ποὺ ἦναι γεμάτος ἀπὸ χολέρα καὶ βρῶμα. Γυριᾶμε ἀπελπιστικὰ καὶ δίχως ξεκούραση κολλημένοι σὰν βδέλλες πάνω σὲ μιὰ ρόδα ποὺ παίρνει τὴ φόρα της ἀπ' τὸ ὕπουλο συμφέρο κι' ἀπ' τὴν προστυχιά. Ὁ καθένας μιλᾶ γιὰ τὸν ἑαυτούλη του, σκέπτεται γιὰ τὸν ἑαυτούλη του, κυτάζει πῶς νὰ τὸν στηλώσει πάνω ἀπ' τὸ ματωμένο κουφάρι σου καὶ κάθε φορὰ ποὺ σφίγγει τὸ χέρι, ἀπ' τὰ μάτια του ξεπετάγεται ἡ ἀλήθεια, ὅτανεἶσαι ἄξιος νὰ τὴ δεῖς. Κατάντησε πιὰ ἡ πιὸ σπάνια ἀρετὴ νὰ μπορεῖς νὰ μένεις μέσα σ' αὐτὴ τὴ σαπίλα ἕνας ἄνθρωπος.

***

Οἱ διὸ μέρες ποὺ κάναμε γιὰ τὸ Συνέδριο στὸ Μοναστῆρι εἶναι δυὸ ἐφτυχισμένες μέρες. Αἰσθάνομαι μιὰ πλούσια ψυχικὴ ἐφχαρίστηση, σὰ νὰ πέρασε ἀπὸ πάνω μου μιὰ ἐξιλαστήρια δύναμη. Βρέθηκα ἀνάμεσα σὲ γερὰ καὶ ἡλιοκαμένα νιάτα ποὺ τὰ ἔδενε συναμεταξύ τους ὁ ἴδιος πόθος κι' ὁ ἴδιος παλμός. Μιὰ παλληκαρίσια θέληση ζητᾶ τὸ δικαίωμα ποὺ ἔχει κάθε ἄνθρωπος νὰ ζήσει ἐλέφτερα καὶ ἀνθρωπινὰ κάτω ἀπ' τὸν ἥλιο τοῦ Θεοῦ. Ἂν ὑπάρχει κάτι τις ἀσύγκριτα ὡραῖο μέσα σ' ἀφτὴ τὴ χειρονομία εἶνε πὼς πάνου σ' ἀφτὴ τὴ θέληση κουβαλιέται ἕνα χαμένο καὶ ἀτίμητο πρᾶμα: τὸ δίκιο.

Ἀφτὸ δίνει τὸ κουράγιο ἀγνάντια στὴν καταδρομὴ καὶ τὴν ἀντίδραση. Δυναμώνει τὰ νέβρα καὶ τονώνει τὴν ψυχή, πλουτίζοντάς την μ' ἕνα δυσεύρετο στολίδι. Ἕνας ἄνθρωπος ντυμένος μὲ τὰ χρυσᾶ καὶ τὰ πλουμίδια τῆς ἐξουσίας πῆγε μιὰ μέρα, πρὸ χρόνια καὶ βρόντηξε τὴ φτωχὴ καλύβα ποὺ βασίλευε ἡ εἰρήνη τοῦ Θεοῦ. Ἅρπαξε τὸ πιὸ νέο βλαστάρι ἀπὸ μέσα καὶ τὄστειλε ἀλάργα σὲ ξένους καὶ ἄχαρους τόπους νὰ σκοτώσει ἄλλους ἀνθρώπους γιὰ μιὰν αἰτία ποὺ δὲν τὴν εἶχαιρε καὶ δὲν τοῦ τὴν ἔλεγαν, βάζοντας μπροστὰ στὰ μάτια του ἕνα φκιασίδι κι' ἕνα ψέμμα. Ἀπὸ ξτότες πέρασαν χρόνια καὶ χρόνια. στὴ μιζέρια καὶ στὰ βάρσανα γι' ἀφτὸν καὶ γιὰ τὸ φτωχικό του. Ἂν δὲν ἔχει ξεχάνει ὡς τὰ τώρα μὲ μιὰ λογχιὰ στὸ κορμί του ἀφτὴ ἡ χρυσοφορεμένη ἐξουσία τὸν στέλνει πίσω στὸ καλύβι του σακατεμένο ἐρείπιο ἀπὸ κάθε μεριὰ ὅπου δὲ θἄβρει πιὰ τίποτε ἀπ' τὴν παλιά, τὴν ἀγύριστη ἐφτυχία. Ἕνας σίφουνας πέρασε μὲ ὁρμὴ καὶ τὰ σφούγγιξε ὅλα.

Σήμερα ἀφτὸς ὁ ἄνθρωπος, ἀφτὸς τὸ σαράβαλο ξυπνᾶ σὰν ἀπ' ἕναν τρομαχτικὸν ὕπνο. Κοιτάζει τὴν κατάντια του καὶ δὲν θέλει νὰ τὸ πιστέψει ἀκόμα πὼς ὁ ἴδιος, μὲ τὰ χέρια του ἔσκαψε τὸ λάκκο καὶ μπῆκε μέσα· σηκώνει ὀλόρτο τὸ ματωμένο κορμί του ἀντίκρυ σ' ἀφτὸ τὸ Κράτος ποὺ τοῦ πῆρε τὴν ἐφτυχία του καὶ ζητᾶ νὰ τοῦ κάνει ὑποφερτὴ τὴ ζωή του. Ζητᾶ ἕνα κομμάτι γῆς νὰ τὸ δουλέψει ἀτός του γιὰ νὰ βγάλει τὸ ψωμί του.— Ἔτσι ἔγινε τὸ Πανεφεδρικὸ συνέδριο στὸ Μοναστῆρι τοῦ Λειμῶνος.

Σουρουπώνοντας φεύγουμε μὲ ξεφρενιασμένη γρηγοράδα ἀπ' τὴ Μυτιλήνη τὸ Σάββατο. Οἱ σοφέρ, ἕνα ὁλάκαιρο ἀπόγευμα μᾶς εἶχαν σύρτα φέρτα, κηρυγμένους ἐν διωγμῷ καταβολῆς 400 δρχ. ἀσυγκίνητοι στὴν ἀγωνία μας καὶ στὴν πενιχρότητα τοῦ τρύπιου βαλαντίου μας. Ὅμως μᾶς πληρώνει μὲ τὸ παραπάνω μιὰ ἐξαίσια ὀμορφιά.

Ὁ κόλπος τῆς Γέρας. Ἐκεῖ στὸ βάθος ὁ οὐρανὸς εἶναι βαμένος μὲ λωρίδες λουρίδες χρώματα ἀπὸ ἕνα στοχαστικὸ πινέλο. Δεξιὰ μαγκάτι λεπτὲς τούφες ἀπὸ ἄσπρα συνεφάκια μοιάζουν σὰ μικρὲς-μικρὲς πεταλουδίτσες ποὺ τρεμουλιάζουν μέσα στὸ γαλανὸν οὐρανό. Στ' ἀντικρυνὰ βουνὰ τῆς Γέρας ἔχει ἁπλώσει ἕνα θάμπος. Οἱ κορφές τους μοιάζουν σὰ Θεοὶ τυλιγμένοι στὴ σκιερὴ σιωπή τους. Καὶ κάτου ἀπ' τὰ πόδια μας, ζερβά, ὅσο παίρνει τὸ μάτι, μιὰ ἥμερη θάλασσα, σὰν κλειδωμένα ἀπ' ὅλες τὶς μεριές, ὁ κόρφος, ξεκουράζεται... Ὁ ἀγέρας εἶναι μυρωμένος ἀπὸ λογιῶ-λογιῶ μυρωδικά. Χορταίνεις μέσα στὰ χρώματα καὶ τὴ γαλήνη. Τὸ πράσινο βασιλεύει πάνου σ' ὅλα. Εἶνε πράσινο ποὺ δὲν τὤδες ποτὲς στὴ ζωή σου, μιὰ ποικιλία ἀπὸ πράσινο. Ποῦ 'ντος ἀφ' ὁ ἐξαίσιος ζωγράφος νἄρτει νὰ τοῦ φιλήσουμε τὰ πόδια! Οἱ ἐλιὲς εἶναι οἱ στοχαστικὲς χωριατοποῦλες ντυμένες στὰ γιορτινά τους. Ἀνάμεσα ἀπ' ἕναν κάμπο κατρακυλᾶ ἕνα φτρδὸ ρέμα. Ἐκεῖ, μέσα στὰ νερὰ ἔχουν φυτρώσει πυκνὲς οἱ ροδοδάφνες. Τὰ ρόκινα ἄνθια τους κάτου ἀπ' τὸ χλωμὸ βράδυ ὁ φῶς χύνουν χρωματιστὲς ἀντανακλάσεις μέσα στὸ νερό. Τρέχουμε, ὁλοένα τρέχουμε μπροστὰ ἀπ' ὅνα θάμα.

Ἕνα βουνό, κομένο σὰ φέτα καρπουζιοῦ. Τὸ βουνὸ τῆς Λίρισσος. Ὅπως περνᾶς ἀπὸ κάτω θαρρεῖς πὼς εἶναι ἕτοιμο νὰ σὲ πλακώσει. Ἐκεῖ ἀπάνου κατοικοῦσαν οἱ δαιμόνοι στὰ παλιὰ χρόνια τῆς ἐφτυχίας καὶ τῆς χαρᾶς, Οἱ σκιές τους χοροπηδοῦν ἀκόμα στὴν κορφή. Μὰ γιὰ μᾶς πιὰ εἶνοι ὁλότελα ἄβλαβοι, καλοὶ ὅσο καὶ οἱ ἄγγελοι. Ἀπὸ τότες ποὺ ἡ ζωὴ μᾶς ἀφαίρεσε κάθε σημάδι ἀπὸ κεῖνο ποὺ λὲν φαντασία ὅλα, τὸ κάθε τις εἶναι ταπεινὸ καὶ γελοῖο. Κι' ἀρχίζουν τὰ τσάμια, τὰ ἀτέλειωτα βουνὰ ἀπὸ τσάμια. Νὰ λοιπὸν ποὺ ἀπόμεινε ἕνα κομμάτι γῆς παρθένο, ὅπου μπορεῖς νὰ ζήσεις μὲ τὴ χαμένη ψυχὴ τῶν χιλιάδων χρόνων ποὺ πέρασαν. Καϋμένη Λεσβιακὴ Πολιτεία! Ἐσὺ ἤτουν ἕνα ἀτίμητο πετράδι μέσα στὴν ἀρχαία δόξα. Πότε ἄραγες θὰ ξυπνήσει μέσα σου ἡ παλιὰ περηφάνια καὶ ποῦ θἄναι ὁ ξανθὸς ἀρραβωνιαστικός ποὺ θἄρτει νὰ φιλήσει τὰ ποδάρια σου;... Στὰ βουνά σου ἔρχονται τὰ χελιδόνια καὶ λὲν τὰ τραγούδια τους. Καμαρώνεις τὴ μορφιά σου γιατὶ εἶσαι πάντα μιὰ σπάνια Φρύνη, μιὰν ἀχόρταγη γυναῖκα καὶ ντύνεσαι ὅλα τὰ στολίδια σου γιὰ νὰ μὴ βρίσκεται καρδιὰ ποὺ νὰ μὴν εἶναι δική σου.

Στὴν Καλλονή. Κάπου ἐννιὰ ἡ ὥρα. Κάνουμε μιὰ μικρὴ βόλτα γιὰ νὰ βροῦμε κανένα δικό μας. Οἱ δρόμοι εἶναι γεμάτοι ἀπὸ κόσμο. Ἐδῶ παρέες—ἐκεῖ παρέες· ὅλοι μιλοῦν μὲ ζωηρότητα γιὰ τὸ Πανεφεδρικό. Ἀπ' τὸ πρωῒ δὲ σταμάτησαν τ' ἀφτοκίνητα. Ἔρχονται οἱ ἀντιπρόσωποι ἀπ' ὅλο τὸ νησί. Ἄραγες πῶς θὰ τ' ἀποφασίσουν, τί θὰ κάνουν; Μιὰ φορὰ ὅτι καὶ νἆναι θἆναι γιὰ τὸ καλό μας. Καλῶς τα, καλῶς τα. Ἡ συγκίνηση εἶναι ζωηρὴ μέσα σ' ὅλο τὸ χωριό, ποὺ ἔχει μιὰν ὄψη ἐδῶ. Μᾶς ἀπαντέχει ὁ φίλος Μίδης μὲ τὸν ὄγκο τοῦ ἐνθουσιασμοῦ του. Τὸν παίρνουμε μαζύ μας γιὰ τὸ Μοναστῆρι. Μιὰ ἀπότομη κατηφόρα καὶ νάμαστε Πρώτη φορὰ ἐρχούμαστε σὲ τοῦτα τὰ λημέρια.

Τὸ Μοναστῆρι μὲ τὶς ὀψηλὲς ξυλένιες σκάλε, μὲ τὰ μεγάλα παλιὰ χτίρια καὶ τὸ τεράστιο καινουριχτισμένο, μὲ τὶς θολωτὲς καμάρες καὶ τὰ μισοφωτισμένα παράθυρα φαντάζει στὰ ἔκπληκτα μάτια μας σὰν ἕνας ξεχασμένος στὴν ἐρημιὰ Μεσαιωνικὸς πύργος ποὺ ἀναπάντεχτα δέχεται μιὰ τέτια περίεργη βίζιτα. Στὴ μεγάλη σάλα εἶναι μαζωμένοι οἱ περσότεροι ἀπ' τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν χωριῶν. Καλωσορίσματα, γιά σας. Φωνές. Πατιοντί. Οἱ καλόγεροι εἶναι ὑποχρεωτικότατοι Παρουσιάζεται ὁ ἡγούμενος πάτερ Νεκτάριος, ποὺ μᾶς ὑποδέχεται μὲ τὸν πιὸ ἐνθουσιώδη καὶ καλόδεχτο τρόπο. Μᾶς ἀπαιτέχουν (συνοδεύω τὴν Κ. Ἐπιτροπὴ) γιὰ νὰ στρωθεῖ ἡ μοναστηριακὴ τράπεζα. Μιὰ σκοτεινὴ αἴθουσα μ' ἕνα μακρὺ τραπέζι καὶ στὸ βάθος, μέσα σ' ἕνα κούφωμα, ἕνες ἅγιος ζουγραφισμένος ποὺ μόλις μπορεῖς νὰ τὸν ξεχωρίσεις ἀπ' τὰ χρόνια, μ' ἕνα ἀκοίμητο καντύλι. Εἶναι τόσο χορταστικὴ καὶ τόσο ἀρχοντάτη ἡ μοναστηριακὴ Τράπεζα! Πρῶτα τρώγαι μιὰ παρτίδα ἀπὸ 40 κι' ὕστερα ἡ ἄλλη. Ἕνα παχὺ πιλάφι μ' ἀρνί. Μισοτρώγω μὲ τὴν πρώτη, μισοτρώγω καὶ μὲ τὴ δεύτερη. Ἡ ὑπηρεσία εἶναι οἱ φουκαράδες οἱ καλογέροι. Ὕστερα ἀπ' τὸ καλοχόρτασμα οἱ ἀντιπρόσωποι μαζεύουνται πάλι στὴ μεγάλη σάλα γιὰ τὴν προκαταρκτικὴ συνεδρίαση. Λείπουν λίγα χωριὰ ποὺ ἔμειναν στὴν Καλλονή. Μιὰ μικρὴ συζήτηση πάνου στὴν ἡμερησία διάταξη ποὺ παίρνει τὴν ἐντολὴ νὰ τὴ συντάξει ἡ Κ. Ἐπιτροπή.

Ὕστερα ἔγεινε μιὰ πρόταση. Τὴν ἔκανε ὁ συν. Μυριβήλης. Ἀκολούθησε μιὰ πλατιὰ συζήτηση. Ὁ συν. Λεφκίας χαζιρέβεται. Ἡ χλωμὴ φάτσα του παίρνει ἕνα ζωηρὸ χρῶμα. Μιλᾶ ἀφτός, μιλᾶ ὁ Μυριβήλης σὰ νἆναι μιὰ καρδιὰ κι' οἱ δυό τους. Μ' ὅλον ποὺ ἀφτὴ ἡ συζήτηση δὲν ἦταν παρὰ μιὰ ἀνεπίσημη κουβέντα, φρόντισα νὰ κρατήσω πιστὲς σημειώσεις γιὰ ὅλα ποὺ εἰπώθηκαν. Κι' ἐπειδὴ θέλω νὰ δείξω σὲ πόσο ἀψηλὸ σημεῖο στάθηκε τὸ Συνέδριο ἀπ' τὴν πρώτη στιγμὴ ἀφοῦ συζητήθηκαν μ' ἐνθουσιασμὸ τέτια θέματα, νομίζω πὼς πρέπει νὰ βάλω ἐδῶ ὅλη ἀφτὴ τὴ θαυμαστὴ κουβέντα μὲ τὶς πιὸ μικρὲς λεπτομέρειες:

Μυριβήλης. — Ἐπιτρέψτέ μου, ἀγαπητοὶ συνάδελφοι, πρὶν διαλυθεῖ ἡ ἀπψεσινή μας συγκέντρωση νὰ σᾶς ὑποβάλω τὴν πρόκληση νὰ ληφθεῖ ἡ ἀπόφαση ὅπως οἱ ἐργασίες τοῦ Β΄. Πανεφεδρικοῦ Συνεδρίου Λέσβου καθηγιασθοῦν μὲ ἕνα σεμνὸ καὶ κατανυκτικὸ μνημόσυνο γιὰ τοὺς σκοτωμένους τῶν τελευταίων πολέμων. Λέγοντας «σκοτωμένους τῶν πολέμων» δὲν ἐννοῶ μονάχα τοὺς δυστυχισμένους συναδέλφους μας τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ. Ἐννοῶ ὅλα τὰ θύματα τῆς παράφρονος μανίας τῶν στρατοκρατῶν καὶ τῶν χρηματιστῶν καὶ τῶν μεγαλοβιομηχάνων ποὺ ἔρριξαν τὸν κόσμο μέσα στὴν κόλαση τῆς πιὸ τρομερῆς ἀνθρωποσφαγῆς ποὺ εἶδε ζσαμε σήμερα ἡ ὑφήλιος. Ἐννοῶ ὅλους τοὺς σκοτωμένους ἀνθρώπους ποὺ σκοτώθηκαν ἀπὸ συναδέλφους των γιατὶ ἡ ἠθικὴ καὶ ἡ σωματικὴ βία ποὺ ἐπεβλήθη ἐπάνω στοὺς ἀκουσίους φονιάδες τοὺς ἔκανε τέτοιους δίχως νὰ ἔχουν συναίσθηση τῆς φρίκης τῆς ἀνθρωποκτονίας. Προτείνω, κύριοι συνάδελφοι, τὸ μνημόσυνο μας νὰ μὴν εἶνε μνημόσυνο μίσους καὶ ἐκδικήσεως, δηλαδὴ σύμβολον συνεχίσεως τῆς σφαγῆς, ἀλλὰ μνημόσυνο ἁπλῶς ὅλων τῶν ἀνθρώπων ποὺ σκοτώθηκαν στοὺς πολέμους. Θὰ ἤθελα τὸ μνημόσυνο ὡς μίαν χειρονομίαν ἀνωτέρου ἀνθρωπισμοῦ. Οἱ ἄνθρωποι ποὺ μᾶς σκότωσαν καὶ οἱ ἄνθρωποι ποὺ σκοτώσαμε βιασμένοι κάτω ἀπ' τὴν βία μιᾶς σκληρῆς πιέσεως εἶνε ἐξ ἴσου «θύματα». Θύματα ἀθῶα κατὰ βάθος γιατὶ ἡ ἰδέα τοῦ σκοτωμοῦ δὲν ἦταν δική τους. Τοὺς ἐπεβλήθη καὶ τοὺς ἐκαλλιεργήθη ἀπὸ ἄλλους. Τόσο οἱ φονιάδες ὅσο καὶ τὰ θύματα δὲν εἴχανε ἀναμεταξύ τους κανένα πραγματικό, ἀληθινὸ μῖσος. Ἤτανε ὅλοι τους ἄγνωστοι καὶ ὅλοι τους δυστυχισμένοι ἐξ ἴσου.

Καπτάνης (πληρεξούσιος Πηγῆς) Διαφωνῶ σ' αὐτὸ τὸ ζήτημα. Οἱ Τοῦρκοι εἶνε πάντοτε ἐχθροί μας καὶ θὰ τοὺς μισῶ πάντοτε. Δὲν θὰ τὰ λέγατε αὐτὰ κ. συνάδελφε, ἂν βλέπατε ὅπως ἐγὼ 2500 (;) Ἕλληνας νὰ πεθαίνουνε ἀπ' τὴν πεῖνα. Ἐγὼ ποὺ ἔκανα αἰχμάλωτος ἐπὶ ἕνδεκα μῆνας, ἐγὼ ποὺ ὑπέφερα τὰ μαρτύρια τῆς πεῖνας καὶ τῆς δίψας καὶ γύρισα μῆνες ὁλόκληρους ἀνυπόδυτος καὶ ἐξευτελιζόμενος οὐδέποτε θὰ συγχωρήσω τὰ τέρατα αὐτὰ ποὺ ἐσούβλισαν τόσους ἀθώους ἀνθρώπους.

Μυριβήλης. Ἐπιτρέψατέ μου κ. συνάδελφε. Ὅλοι μας ὑποφέραμε αὐτὰ τὰ μαρτύρια ἐπὶ δέκα ὁλόκαιρα χρόνια, ἀκόμα κι' ὅσοι δὲν εἴχαμε τὴν κακοτυχία νὰ γίνουμε αἰχμάλωτοι ἀλλὰ ψοφούσαμε μὲς τὸ χαράκωμα, ἢ λιώναμε μὲ ἑλώδεις δίχως καμμιὰ ἰατρικὴ περίθαλψη στὴ Νιγρίτα, ἢ κάναμε ἑκατοστὲς χιλιόμετρα μὲς τὴ λάσπη καὶ μὲς τοὺς πάγους δίχως ἄρβυλα. Ὅσο γιὰ τὰ τέρατα αὐτὰ ποὺ λέτε πὼς σκότωσαν ἀθώους ἀνθρώπους, νὰ μοῦ ἐπιτρέψετε νὰ σᾶς πῶ πὼς κι' ἐμεῖς εἴμαστε στὴν ἴδια θέση μ' αὐτούς.

Προσωπικῶς σᾶς λέγω μὲ βδελυγμὸ γιὰ τὸ κατάντημά μου, καὶ ἐγὼ ὁ ἴδιος ἔλαβε μέρος τὸ 1912 μὲς τὴν Ε΄. Μεραρχία στὸ κάψιμο ἕνα πλῆθος εὐτυχισμένων Τούρκικων χωριῶν τὰ Καϊλάρια, ἐγὼ ὁ ἴδιος ντουφέκισα μαζὺ μὲ τοὺς συναδέλφους μου ὅλους τοὺς Τούρκους πολίτας ποὺ εἴχανε ἀπομείνει μὲς τὰ σπίτια τους ἀπὸ 18 χρονῶν κι' ἀπάνω, ἐγὼ ὁ ἴδιος εἶδα χανούμισες λυσίκομες καὶ ξεφρενιασμένες ἀπ' τὴ φρίκη νὰ χύνονται κοπάδια μέσα στοὺς φλεγομένους δρόμους, τῶν χωριῶν γιὰ νὰ ἀναγνωρίσουνε τοὺς σκοτωμένους των ἀνθρώπους. Λοιπόν; Κἐμεῖς οἱ φονιάδες εἴμασταν κατὰ βάθος ἀθῶα κτήνη σπρωγμένα ἀπ' τοὺς ἀνωτέρους μας καθὼς ἤτανε ὁλότελα ἀθῶοι ὅπως κι' ὅλοι οἱ Τοῦρκοι στρατιῶτες ποὺ σκοτώθηκαν ἀπὸ μᾶς. Τὸ μόνο σφάλμα τους ἤτανε ποὺ ὑπερασπιζότανε τὴν πατρίδα τους καὶ τὴν οἰκογένειά τους ποὺ πήγαμε νὰ κατακτήσουμε,

Μιχ. Σάββας (ἀντιπρόσωπος Μανδαμάδου) Ἐπιβεβαιώνω ὅλα αὐτὰ τὰ πράγματα. Ἤμουνα στὴν ἴδια Μεραρχία καὶ στὸ ἴδιο σύνταγμα μὲ τὸν συνάδελφο κ. Μυριβήλη.

Καπτάνης. Ἐγὼ δὲ θὰ τοὺς συγχωρήσω ποτές:

Μυριβήλης. Δὲν πρόκειται νὰ τοὺς συγχωρήσεις ἐσὺ ἀλλὰ ὁ Θεός.

Φωτίου (ἀπεσταλμένος ἀνταποκριτὴς τῆς «Σάλπιγγος»). Μοῦ ἐπιτρέπετε νὰ πῶ τὴ γνώμη μου; Νομίζω ὅτι δὲν ἐπιτρέπεταί εἰς Ἕλληνας ἐφέδρους νὰ κάμουν μνημόσυνο παρὰ γιὰ τοὺς Ἕλληνας ἐφέδρους. Θεωρῶ ματαιοπονίαν αὐτὴν τὴν συζήτησιν. Ἠμπορεῖ ἡ ἀντίληψις ποὺ ἐτέθη ὑπ' ὄψιν μας νὰ εἶναι σωστὴ καὶ ἀνθρωπιστική, ἀλλὰ ὑπὸ τὰς σημερινὰς συνθήκας νομίζω ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἐκτίθεται. Τὸ μνημόσυνο πρέπει νὰ γίνει κατὰ τὴ γνώμη μου μόνον γιὰ τοὺς Ἕλληνας νεκρούς.

Καλοβαντης (ἀντιπρ. Καλλονῆς). Ὅσα κι' ἂν μοῦ λέτε, ἐνόσῳ ἐγὼ βλέπω ἀντίκρυ μου τὰ αἱματοβαμμένα βουνὰ τῆς Μικρασίας πάντοτε θὰ θέλω νὰ ἐκδικηθῶ τοὺς ἐχθρούς. Ποτὲ δὲ θὰ τοὺς συγχωρήσω καὶ ποτὲ δὲ θὰ τοὺς κάνω μνημόσυνο.

Λεφκίας (Κεντρ. Ἐπιτρ.) Τὸ μνημόσυνο, συνάδελφε, δὲν πρόκειται νὰ γίνη γιὰ τοὺς Τούρκους καὶ τοὺς Βουλγάρους σας ὅπως τοὺς ἐννοεῖτε σεῖς. Θὰ γίνη γιὰ τοὺς ἀνθρώπους, ἀποκλειστικῶς γιὰ τοὺς ἀνθρώπους. Τὰ θύματα μιᾶς ἀθλίας πολιτικῆς περιστάσεως ποὺ τοὺς ἐστέρησε τὴ ζωή. Ὅταν λέμε ἀνθρώπους δὲν ἐννοοῦμε Τούρκους ἢ Βουλγάρους, ἀλλ' ἁπλῶς τὰ ὄντα ἐκεῖνα ποὺ περικλείουν τὴν ἀνθρώπινη ζωὴ καὶ ποὺ κανένας δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ τοὺς τὴν ἀφαιρέσῃ. Οἱ σκοτωμένοι τῶν πολέμων γιὰ μᾶς εἶναι *σύμβολα*. Εἶναι σύμβολα τῆς φρικτῆς ἰδέας τῶν πολεμικῶν ἀνθρωποκτονιῶν ποὺ εἶναι ἐκδήλωσις ἐλεεινῆς βαρβαρότητος. Μὴν παρασύρεσθε ἀπ' τὸν εὔκολο πατριωτισμό, τὸν πατριωτισμὸ κάθε ὥρας καὶ κάθε στιγμῆς, ἀλλὰ θελήσετε νὰ ἀνεβάσετε λίγο τὴ σκέψη σας καὶ τὰ αἰσθήματά σας σὲ μιὰ σφαῖρα ἀνθρωπιστικώτερη, εὐγενικώτερη καὶ πιὸ πολιτισμένη. Ἐμεῖς οἱ ἔφεδροι ποὺ εἴμαστε τὰ *ζωντανὰ θύματα* πρέπει νὰ τὸ συναισθανθοῦμεν αὐτὸ καὶ νὰ ἀγαπήσουμε τὰ *νεκρὰ θύματα* ὁποιο ὄνομα κι' ἂν εἶχαν καὶ σὲ ὁποια θρησκεία κι' ἂν ἐπίστευαν.

Ἐμμανουὴλ (ἀντιπρ. Παλαιοκήπου). Συμφωνῶ ἀπόλυτα μὲ τὴ γνώμη τῶν ξεχωριστῶν συναδέλφων μας Μυριβήλη καὶ Λεφκία. Τὸ Μνημόσυνο πρέπει νὰ γίνει γιὰ ὅλους τοὺς σκοτωμένους. Καὶ τοὺς Τούρκους καὶ τοὺς Ἕλληνας καὶ τοὺς Βουλγάρους καὶ τοὺς Γάλλους καὶ τοὺς Γερμανοὺς καὶ ὅλους ὅσοι σκοτώθηκαν ἀπὸ ἕνα τυφλὸ καὶ ἀδικαιολόγητο μῖσος. Μὲ τὸ νὰ δεηθῶμεν γιὰ τὴν ἀνάπαυση τῶν ψυχῶν τῶν ἐθνικῶν μας ἐχθρῶν δὲ θὰ πεῖ πὼς χάνουμε τὸν ἐθνισμό μας. Κάθε ἄλλο. Δείχνουμε μονάχα ἕνα ἀνώτερον ἀνθρωπισμὸ ἀκόμα καὶ σ' αὐτοὺς ποὺ μᾶς ἔχουν ἐγιὰ ἐχθρούς τους. Ἂς καταλάβουμε μιὰ γιὰ πάντα πὼς οἱ στρατιῶτες, τοῦρκοι ἕλληνες καὶ βούλγαροι ἀλληλοσκοτώνονται μόνον ἐπειδὴ ἄλλοι τοὺς διατάζουνε νὰ ἀλληλοσκοτωθοῦν. Ἐμεῖς δὲν ἤρθαμε ἐδῶ νὰ ἀκονίσουμε τὰ σπαθιά μας ἀλλὰ μόνο νὰ σκεφθοῦμε πῶς θὰ σκεπάσουμε τὴ γύμνια μας καὶ τὴ δυστυχία μας, ποὺ εἶνε ἀποτέλεσμα τῶν βάρβαρων πολέμων.

Μπαλτᾶς (ἀντιπ. Μηθύμνης) Δὲ μοῦ λέτε κ. Λεφκία, ἂν σᾶς σκότωσα ἕνας τὸν πατέρα σου θὰ τοῦ κάνεις ἐσὺ κόλλυβα;

Λεφκίας. Δὲν πρόκειται κ. συνάδελφε νὰ συγχωρήσω τὸν φονιὰ τοῦ πατέρα μου. Πρόκειται νὰ συγχωρήσω ἕνα δυστυχισμένο πλάσμα ποὺ ἐσκότωσε ἕναν ἄνθρωπο δίχως νὰ ἔχει πλήρη συναίσθηση καὶ εὐθύνη τῆς πράξεως αὐτῆς.

Χαμπλέλης. Παρακαλῶ τοὺς κ. συναδέλφους νὰ παύσουμε τὴ συζήτηση αὐτή. Εἶνε ἀδύνατο ὅλοι ἀπολύτως νὰ ὑψωθοῦν στὸ ἴδιο ἐπίπεδο ἀνθρωπιστικῆς ἀντιλήψεως.

(Σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο ἐπεμβαίνει ὁ ἡγούμενος Νεκτάριος). Ἐπιτρέψετε σὲ μένα νὰ λύσω τὸ ζήτημα αὐτό. Ἐγὼ θὰ κάνω τὴν ἐπιμνημόσυνο δέηση. Μὲ ἀφίνετε ἐλεύθερον νὰ τὴν διατυπώσω ὅπως θέλω;

Ὅλοι. Μάλιστα! Μάλιστα! Μάλιστα.

***

Καὶ ἡ συγκέντρωση διαλύθηκε. Οἱ ἀντιπρόσωποι κουρασμένοι ἀπ' τὶς κακοπάθειες τοῦ ταξιδιοῦ τυλίχτηκαν μὲς τὴν κουβέρτα τους καὶ κοιμήθηκαν ὡς τὸ πρωῒ ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς ἀναλαβόντας νὰ συντάξουν τὴν Ἡμερησίαν Διάταξιν.

Πρωῒ ὅλα εἶναι ἀτολὰ καὶ ἥμερα. Χαρὰ Θεοῦ. Τὰ πουλιὰ λὲν ἐρωτικὰ τραγούδια, ἀκατανόητα καὶ μυστικά. Μέσα στὸ ἐκκλησάκι τοῦ Μοναστηριοῦ, πάνου ἀπ' ἕνα φτωχὸ ταχτάρι ἀπὸ κόλλυβα, γίνεται μιὰ σιωπηλὴ δέηση. Ἕνας καλόγερος κι' ἕνας ἔφεδρος ἀντιπρόσωπος μουρμουρίζει τὰ λόγια τῆς Θρησκείας. Καὶ μέσα στὸ μυστικόπαθο αὐτὸ περιβάλλον, μέσα στὸ ἀπόμερο καὶ ἥσυχο παλιὸ μοναστῆρι τῶν πέντε αἰώνων, κάτω ἀπὸ τὰ μάτια τοῦ Θεοῦ καὶ ἀνάμεσα στοὺς κελαϊδισμοὺς τῶν πουλιῶν ἡ φωνὴ τοῦ Ἡγουμένου ὑψώνεται πάνω ἀπὸ τὰ μίση. Ὁ Νεκτάριος εὔχεται ἀργὰ καὶ κατανυκτικὰ «*ὑπὲρ τῶν ἐν πολέμοις θανόντων*». Ἔτσι ἀπ' τὸ στόμα τοῦ ἀνθρώπου τοῦ Θεοῦ, ποὺ τὰ σχωρνᾶ ὅλα, βγῆκε ἡ πειὸ τέλεια ἔκφραση τῆς καλωσύνης καὶ τῆς ἀγάπης.

ΤΑ ΕΠΙΣΗΜΑ ΠΡΑΚΤΙΚΑ

ΠΡΩΤΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ

ΚΥΡΙΑΚΗ 1η Ἰουνίου 1924

Ἔναρξις 9 π. μ.

Λῆξις ὥρα 12 μεσημβρινὴν

Κατόπιν τῆς ἐγκυκλίου τῆς Κ. Ε. Ε. Ε. Ε. Λ. πρὸς τὰ τμήματα τῆς νήσου διὰ τὴν σύγκλησιν τοῦ Β. Πανεφεδρικοῦ Συνεδρίου συνῆλθον εἰς τὴν Μονὴν Λειμῶνος σήμερον οἱ κάτωθι ἀπεσταλμένοι πληρεξούσιοι ἀντιπρόσωποι ὅλων τῶν Τμημάτων:

Ἀργένου, Σαρόγου Φωκίων, Ἄγρας, Μέγας Δημ., Ἀγιάσσου, Καπάτος Εὐστράτιος, Ἀγ. Παρασκευῆς, Χ" Δημητρίου Εὐστρ., Ἀφάλωνος, Χ" Ἐλευθερίου, Ἀνεμώτιας, Καρέκος Ἀντ., Ἀγ. Μαρίνης, Περιορέλης Ἰωάν., Ἀμπελικοῦ —Βούρκου, Εὐστρ. Σιταρᾶ, Βασιλικῶν, Ἀντωνέλλης, Χαράλαμπος, Βατούσης, Μαρτζέκος Ραφαήλ, Βρυσσᾶς, Περῆς Τρύφων, Γελοίων, Κωστῆς Μιχαήλ, Ἐρεσσοῦ, Ἰωσὴφ Γαληνός, Παῦλος Παπαδημητρίου, Θερμῆς, Δημοσ. Μηχανικοῦ, Πύλου Εὐάγ., Ἵππιος, Προκόπης Σωτήριου, Μενέλαος Μπούρας, Ἰωάννης Φραντζῆς, Καλλονῆς, Καλαβάνης, Βουνιούτες, Κάτω Τρίτος, Μαμᾶκος Ἁρμόδιος, Κάπης, Ἀνδρεάδης Πολύκαρπος, Κλειοῦς, Ἀθ. Κονδουνάκης, Κλωπηδίδος, Παλαιολόγος Κατργιάννης, Κεραμεῖ—Παπιανά, Σκαλῆς Ἰωάννης, Λισβόρι, Καρδίτος Γ., Λουτρό, Ἀχλάδας Γ., Μηθύμνης, Ἀγγ. Σωτηριάδης, Κομηνάκης, Παπουτσῆς, Μεσαγροῦ. Κτενοδιύκας Παν., Μεσοτόπου, Π. Μαντᾶς, Μανταμάδου, Ἰωάννου Γ., Μανδαμάδου, Σιβρῆς Μιχαήλ, Δασκαλίδης Γ., Πταοέλλης Ἰωάν., Μεγάλου Χωρίου, Χαλδέζος Π., Μπορου, Ἰωάν. Βαλάκος, Πλω-

μάρι, Π. Χαλδέζος, Πλαγιάζ. Χ" Δημητζή υ Βασίλ. Παλαιοχωρίου, Ά.τε λικιάδη, Δημ. Παπάδος, Όρφανις Χ., Πορφυρίδων, Χαμαλέλλης Άντ. Πέτρα, Φ. Μπαλτά, Πλακάδος, Τσακοτέλλης Προκ., Παλαιοκήπου, Μιχ. Έμμανουήλ, Πηγής, Βασίλειος Γιακαλής, Κατάρας Γ Παμφίλων, Π. Άσσιμτος, Φτεροβύνται, Λουκέλλης Κ., Βενιζέλος Λουκάς, Σιαμάς, Σηφοκλέους Χρ., Σκαλοχώρι. Μιτσίφης Σταύρος, Στύψης, Χ" Δουκάκης Ί., Ύψηλοστόπου, Εύρ. Παπαδέλλης, Σκοπέλου, Π. Γιαννίκος, Γηγήλι, Σκουτάρου, Μιχαηλίδης Ίγν. Εύστρ. Σμύρνη, Τελωνείον, Οικονομίδης Ίωάν. Φωτεινός Μίχ., Τρίγωνα, Κοκκρας Ί, Χάλικος Μηθύμνης, Χιωτέλλης Θωμάς, Φίλιας, Καραγιανόγουλος Εύστρ., Σκούταν, Παν. Σκερδέλης, Χρ. Στεφάνου, Χυδήρων, Έμμ. Στεφάνου Σγρ ου, Εδάγ. Μολυβδίτη, Πύργου Θερμής, Βόμβας Γ, Άσφιρ, Δομήνικος Χαπιδέλης, κα δε μέφος; τής Κ. Ε. Ε. Ε. Α. οι συνάδ. Σταυτής Μυρβήλης, Θεϊέλαης Λεφείας και Ίωσήφ Χ" Πανιή..

Δεν άντιπροσωπεύθησαν τά τμήματα Άσσμάτου, Καγιανίου, Πλαγιαστέρι, Πλαγιανίου, Πυργοσίβας και Μόρια.

Πρός παρακολούθησιν των έργασιών τού συνεδρίου προσήλθον καί παρίσταναι : Άντιπρόσωποι τού Τύπου, «Σάλπιγγος» Γ. Φωτίου, « Ελευθ. Λόγου» Θ. Λεφκίας, «Κομπάς» Ήλ. Βενέζης, έκπειδευτικός άντιπρόσωπος ό κ. Κ. Παποχαραλάμπους, ό άντιπρόσωπος τής Άστυνομίας ό άστυνόμος Κυλλονής Τσόπελας Βασίλειος, άντιπρόσωπος τού Έλευθερωτικού Πιστωτικού Συνεταιρισμού Μεσαγγού Καραδόνικα; ό άντιπρόσωπος τού Γεωργικού Πιστωτικού Συνεταιρισμού Μεσσάσου κ. Π. Μανιάς.

Πρό τής ένάρξεως της συνεδρίας έγένετο σεμνόν μνημόσυνον είς τήν έκλιπασίαν τής Μούζης διά τούς πεσόντας.

Τήν θ πρωϊνήν, συγκεντρωθέ των όλων τών άντ προσώπων είς τήν μεγάλην αΐθουσαν της πληρεξουσίων των Ένώσεων, ό συνάδελφ. Μυρβήλης χαιρετίζει την συνέλευσιν έκ μέρους τής Κ. Ε. και κηρύσσει τήν έναρξιν τού συνεδ.ίου. Προτείνει δε τήν έκλογήν Προέδρου και πέντε έπιτιθων μετά πενθαρχικών δικαιωμάτων έν τώ Συνεδρίφ δια τήν κανονικήν έξέλιξιν τών έργασιών αύτού. Ή πρότασις γίνται δεκτή. Γενομένης ψηφοφορίας, κατ όριοθέ-των δι ψηφολογικών των συν. Π. Χαλδέζου και Άν. Σωτηριάδη έξελέγη Πρόεδρος τού Συνεδρίου ό συν. Π. Μαντά; διά ψήφων 39 καί έπόρται οι συν Π. Χαλδέζος Πλωμαρίου διά ψήφων 31, Κ. Χαμαλέλλης Παρακοίλων διά ψήφων 31, Ν. Καλάβαντης Καλλονής διά ψήφων 29, Σ. Μυρβήλης Κ. Ε. διά ψήφων 22 καί Λ. Βενιζέλος Φτεροβύτερς διά ψήφων 21. Ό συν. Π. Μαντάς εύχαριστών διά τήν τιμητικήν έκλογήν του εύχεται αίσιον πέρας τών έργασιών τού Συνεδρίου καί συνίστά όπως έκαστος άγορεύων συνάδελφος δμιλεί αύστηρώς έντός τού ύπό συζήτησιν θέματος της Ήμερησίας Διατάξεως, άναυθημένης τής τηρήσεως τής τάξεως είς την έποπτικήν έπιτροπήν. Άκολούθως ό συν. Καλάβαντης (άντιπρόσωπος Καλλονής) προτείνει όπως τό Συνέδριον άποστείλα πρός την Εύθυνσέλευσιν καί τήν Κυβέρνησιν χαιρετισγράφον τήν)μα, άγγέλλον την έναρξιν τών έργασ ών του.

Ό συνάδελφος Μυρβήλης άντιπρόσωπος Κεντρ. Έπιτροπής λυμβάνων τον λόγον προτείνει: 1) Νά γίνει εύρεία δημοσιογραφική άναγγελία τών έργασιών τού Συνεδρίου. 2) Νά σταλεί θερμός συναδελφικός χαιρετισμός πρός όλας τάς έφεδρικάς όργανώσεις της Έλλάδος καί τών Βαλκανίων καί ή διατρανωθεί ή θέλησις τών Έφέδρων Λέσβου, όπως καταπαύσουν οι πόλεμοι, σέλινες οίονδήποτε άπιτέλεσμα καί άν έρχουν μόνον διστυχίας έπιφερούσαν έπί τής τάξεως των πολεμιστών.

3) Νά άναγγελθή το συνέδριον είς την Κυβέρνησιν, τούς βουλευτάς Λέσβου, τήν ένωσιν έλευσιν τών Άθηνών. Τύπον καί έξ τό άγροτικόν Κόμμα καί νά πραγκληθεί, όπως πάντες βιηθήσεσι διά τήν πραγματοποίησιν τών δικαίων αίτιών σων τής τάξεώς μας. 4) Νά σταλή ιδιαιτέρα έκ λήγις είς όλους τούς πληρεξουσίους της Β υή. Τίνες: έχρηματίσων έφεδροι Ίναδποστηρίξουν τά νομοθετήματα πού θά ύποβληθούν διά τήν άποκατάστασιν τής έφεδρικής τάξεως;.

Ή Συνέλευσις δέχεται ομοφώνως κηθορισμένης της λεπτομερείας όπως είμέν τον πρωθυπουργόν σταλεί τηλ)ρική άγγελία τού συνεδρίου εἰ; δε τά: λοιπά, όργανώσει καί πρόσωπ, έγγραφοι.

Ή Συνέλευσις άνελούθως εἰσέρχεται είς την ήμερησίαν διάτ:ξιν τήν όποίαν έπροκαταρκτική νυκτερινή συ-εδρία την παραπομηνήν τού συνεδρίου εἶχον συντάξει δύο κυνήγ:ά άντιπρόσωπ δίων τών τμημάτων, καί άναγνώσκεται ύπό τού προέδρου το πρώτον θέμα έχον ώ, έξής :

ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΚΑΘΑΡΟΣ ΕΦΕΔΡΙΚΑ

Α'. Ζήτημα. — Ἐγκατάστασις ἀκτημόνων ἐφέδρων. — Πόσοι εἶνε οἱ ἐγκατασταθέντες.—Καθορισμὸς τῶν ἐγκατασταθέντων. — Στρέμματα παραχωρηθησόμενα κατ' ἄτομα ἀναλόγως τῆς διαθεσίμου γῆς.— Τρόπος ἐγκατασταθέσεως.—Δικαιοκόμενα ἀκίνητα

(Στατιστική, ἔντασις, εἴδοι, τοποθεσία, περιφέρεα.— Πῶς εἶναι διατεθειμένη, εἰ τίνα; καὶ ὑπὸ ποίαν μορφήν. Πόσα κτήματα ἀναλαβόμενα ὑπάρχουν κατὰ περιφερείας, μὴ διατεθέντα εἰς πρόσφυγας, καὶ διὰ τίνα λόγον.—Ποῦ ἐγένετο ἐγκατάστασις προσφύγων κατὰ' ὑπέρβασιν κανονικοῦ κλήρου.—Ἐὰν ὅπ ἤρχυν ποῦ καὶ πόσοι ἔφεδροι πράσφυγες παρανομούμενοι δι' ἀδικίαν ἐγκατασταθέσως.— Διάθεσις ἐπ' ἐνοικίῳ Κοινοτικῶν γαιῶν.—Ἀπαλλοτρίωσις μοναστηριακῶ.).

Ό συν. Χαλδέζος (άντιπρόσωπος Πλωμαρίου) λαβὼν τον λόγον παρακαλεῖ τούς άντιπροσώπους της Κ. Ε. όπως, διά νά δυνηθεῖ το Συνέδριον νά συζητήσῃ, άνακοινώσῃ πρῶτον εἰς τήν Συνέλευσιν τά στοιχεῖα ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὁπίσω προῤῥῃ ἡ Κ. Ε, εἰς τήν σύγκλησιν τοῦ Β' Παλλεσβιακοῦ Ἐφεδρικοῦ Συνεδρίου καὶ ἰδίως τήν ὑπ. ἀρ. 42815 ἐ.ἔ. ἐγγλήλιον Διαταγήν τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας περὶ ἢ ὁμιλεῖ ἡ σχετικὴ πρόσκλησις τῆς Κ. Ε. Οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς Κ. Ε. ἀνακοινοῦν τὴν ἐν λόγῳ ἐγκύκλιον Διαταγὴν τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας ἔχουσαν οὕτω :

Ἐγκύκλιος ὑπ' ἀριθ. 8268 Ἀθῆναι 5 Μαΐου 1924

ΠΡΟΣ

τοὺς Γενικοὺς Διοικητὰς, Νομάρχας, Ἐπάρχους τὰς Ἐποικιστικὰς Ἀρχὰς καὶ Νομογεωπόνους τοῦ Κράτους.

Κοινοποιοῦμεν κατωτέρω, ὡς ἔχει, τὸ ὑπ' ἀριθ. 42815 ἐ.ἔ. ἔγγραφον τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας πρὸς τὸ πνεῦμα τοῦ ὁποίου συμφωνοῦμεν ΠΛΗΡΩΣ καὶ παρακαλοῦμεν ὅπως τηρηθοπιήσητε καταλλήλως εἰς τοὺς ἐνδιαφερομένους πρόσφυγας καὶ ἐντοπίους τὰς ἀντιλήψεις ταύτας τοῦ Ὑπουργείου, ὑποδεικνύοντες αὐτοῖς ὅτι ὁσονοῦν συμμορφωθῶσιν ἐπακριβῶς πρὸς ἀποφυγὴν δυσαρέσκων συνεπειῶν.

Ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς Μ. ΝΕΓΡΕΠΟΝΤΗΣ

Ἀριθ. πρωτ. 42815

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΓΕΩΡΓΙΑΣ Ἐν Ἀθήναις τῇ 19 Ἀπριλίου 1924

Πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν ἀποκαταστάσεως Πρασφύγων

Ἐνταῦθα

Ἐπειδὴ παρεηγείθη ὅτι *πλεῖστοι τῶν πρασφύγων* ἔρχονται εἰς προστριβὰς καὶ ῥήξεις μετὰ τῶν *ἐντοπίων χωρικῶν* καὶ τῶν ἐποικιστικῶν ὑπηρεσιῶν, *ἐξεύρεσ*τος ὅπως ΠΑΣΑΙ αἱ γαῖαι τῶν ἀνταλλασσομένων Μουσουλμάνων περιέχουσαι εἰς αὐτοὺς, πολλὰκις δὲ πρόσφυγες καὶ ἐντόποι προβλέπουσιν εἰς βιαίας καταλήψεις τοιούτων κτημάτων, ἀγκαθιστάμενοι αὐθαιρέτως ἐν αὐτοῖς, γ.ωρίζομεν ὑμῖν τὰ κάτωθι καὶ παρακαλοῦμεν ὅπως δώσητε εἰς αὐτὰ *πλήρη δημοσιότητα* πρὸς πρόληψιν ἐκτρόπων καὶ συγκρούσεων ἤτοι συντελεστικῶν εἰς την Κρατικὴν ἡσυχίαν, ἢ, ἀνίγκην ἔχουσιν *αὐτοὶ οἱ πρόσφυγες π ρατίστως* πρὸς ταχείαν ἀποκατάστασιν των.

Τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος ἀκολουθεῖ ἀπὸ ἐτῶν χαραχθεῖσαν πολιτικὴν ἀποκαταστάσεως ἀκτημόνων μικροκλληρούχων. Τὴν πολιτικὴν ταύτην πρόκειται ν' ἀκολουθήσῃ καὶ ἐν προκειμένῳ ΟΥΔΕΜΙΑΝ *ποισθρεσιν διάκρισιν* μεταξὺ ἐγχωρίων καὶ προσφύγων ἀκτημόνων καλλιεργητῶν.

Οἱ δικαιούμενοι γῆς πρόσφυγες θὰ εἶναι οἱ πραγματικοὶ καλλιεργηταί, ὁ δὲ κάθε ὁ παραγωγόμενος εἰς αὐτοὺς δὲον νὰ εἶναι τ ε λ ε ί ω ς ἀσχετος μὲ τὴν ὑπ' αὐτῶν ἐγκαταλειφθεῖσαν ἐν Τουρκίᾳ ἔκτασιν γῆς.

Ἐπομένως οἱ μεγαλοκτηματίαι πρόσφυγες δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ τεθοῦν εἰς θέσιν διαῤῥοφοῦν τῶν ἐντοπίων μεγαλοκτηματιῶν, κατὰ τὸ ὁποῖον θὰ ἐπεδίωκε τὴν ἀποκατάστασιν τῶν ἀκτημόνων μικροκαλλιεργατῶν πρόσφυγας, καθὼς τοῦτο θὰ ἐσυμβαίνετο ἐὰν ἐδίδοντο εἰς τοὺς μικροκαλλιεργατὰς πρόσφυγας, καθ' ὅσον ἄλλως τὸ πλεῖστον τῶν γαιῶν θὰ περιῆρχετο εἰς ὀλίγους προνομιούχους πρόσφυγας, ἢ μεγαλειτέρα δὲ μᾶζα τῶν πρασφύγων θὰ ἔμενεν ἄνευ ἐγκαταστάσεως.

Ἡ ἐκλογὴ τῶν κτημάτων τῶν καταλλήλων πρὸς ἐγκατάστασιν τῶν προσφύγων δὲν δύναται νὰ ἀφεθῇ εἰς τὴν πρωτοβουλίαν αὐτῶν τῶν ἰδίων προσφύγων, κατ' ὅσον δὲν εἶναι ζήτημα ἀφορῶν αὐτοὺς μόνον ἀλλὰ πολλοὺς ἄλλους παράγοντας καὶ ἐπομένως τὸ Κράτος διὰ τῶν ἁρμοδίων ὑπηρεσιῶν του στοιμίζον τὰς ἀνάγκας πάντων θέλει ρυθμίσῃ *ἐκ' ἰδίας ἀποκλ ίστως πρωτοβουλίας* τὰ κατὰ τὸ ζήτημα τοῦτο.

Ἐννοοῦμεν νὰ ἐπιβάλωμεν *πάσῃ θυσίᾳ* τὰς ἀνωτέρω ἀπόψεις, ΦΕΡΟΜΕΝΟΙ ΕΝ ΑΝΑΓΚΗ, ΣΚΛΗΡΩΣ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΠΑΡΕΚΤΡΕΠΟΜΕΝΟΥΣ, καθ' ὅσον δι' ἡμᾶς τὸ ζήτημα τῆς ἐγκαταστάσεως τῶν προσφύγων δὲν εἶναι ζήτημα φιλανθρωπίας, ἀλλὰ ζήτημα ἀφορῶν αὐτὴν τὴν Κρατικὴν μας ὑπόστασιν. Πρὸς τοῦτο τὸ Κράτος δὲν θὰ φεισθῇ οὐδεμιᾶ; ἐπ βαλομένης θυσίας.

Ὡ; πρὸς τὸ ζήτημα τῆς παραχωρήσεως εἰς τοὺς πρόσφυγ.ς τῶν ὑπὸ τῶν ἀνταλλασσομένων Μουσουλμά.ων ἐγκαταλειπομένων γαιῶν γναρίζομεν ὑμῖν τὰ ἑξῆς :

Συμφώνως πρὸς τὴν πε,ὶ ἀνταλλαγῆς σύμβασιν τὰ ἐν λόγῳ κτήματα θέλουν διοχειρισθῇ ὑπὸ Κρατικοῦ ὀργάνου, μὴ ὄντος ὑποχρεωμένου κατὰ τρόπον ἀπόλυτον ὅπως ἀπομώσῃ τοὺς πρόσφυγας εἰ; εἶδος ἕνανς τῶν ἐν Τουρκίᾳ ἐγκαταλειφθέντων περιουσιῶν των, ἀλλ' ὁπωσδήποτε ἄλλω. ἤθελε κρίνη τυτο σόφισμ.ν. Ἐπιμέφαρμικὰ ζητήματα ὑπαρσίας ὅτι τὸ ζήτημα τῆς *ἀποκαταστάσεως τῶν πρασφύγων εἶναι ἐντελῶς διάφορον* ἀπὸ τὸ τῆς *ἀνταλλαγῆς τῶν πληθυσμῶν.*

Ἀπὸ τοῦ ζητήματος τῆς Βεκθέσεως τῶν ἐγκαταλειπομένων Μουσουλμανικῶν γαιῶν δὲον νὰ ἔχῃ τὸ ὕψος σας τὴ κατηγόρεα δικαιώματα καὶ τὰς ἀνάγκας των ἐντοπίων, θυνάμει τῶν περὶ ἀγκαναίας ἐκαστοτκοῦ γεωργικὰς σχέσεις.

Ἐπὶ γαιῶν, ὅπου ἤδεον ἀγαρὰ ἀξιώσεις ἀκτήμονα; ἐντόπιοι θέλετε θέσει τούτους ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΥΤΗΝ ΜΟΙΡΑΝ μὲ τοὺς πρόσφυγας φροντίζοντες; ὅπως ἐξασφαλισθῇ εἰς ὅλους ΙΣΟΣ ΒΙΩΣΙΜΟΣ κλήρος.

Πρέπει ἐν τέλει νὰ τονισθῇ εἰς τοὺς πρόσφυγας ὅτι ἀκρβᾶς ἐπειδὴ θεωροῦμεν διάφορον τὸ ζήτημα τῆς ἀπζημιώσεως αὐτῶν ἢ ἀντὶ τῶν ἐγκαταλειφθεισῶν περιουσιῶν των πρὸς τὸ ζήτημα τῆς ἀποκαταστάσεώς των, δὲν ἀγκοιμεθα εἰς τὴν ἐγκατάστασίν των εἰς Μουσουλμανικὰ μόνον κτήματα ἀλλὰ καὶ εἰς Δημόσιαι καὶ Μοναστηριακὰ καὶ εἰς ἄλλα ἐντοπίων μεγαλοδιοκτητῶν τοιαῦτα, ἐπιτασσόμενα ἢ ἀπαλλοτριούμενα ἀναγκαστικῶς.

Προκύπτως ὅμως ἐπιβάλλεται ἡ *εἰρηνικὴ ἐντοπίων καὶ προσφύγων διαβίωσις*; καὶ ὅτι τυχὸν αὐθαιρεσίαι, ὁπουδηνότετε προερχόμεναι, ὄχι μόνον δὲν θὰ προαστηρῶν ἐναντίον παντὸς παρεκτρεποῦσιν μέτρων.

Πρὸς τοῦτο καταρτίζομεν Νομοθετικὸν Διάταγμα, δι' οὗ ἐπιβάλλονται βαρύταιποινα εἰς τοὺς καταλαβόντας ἢ καταλαμβάνοντας αὐθαιρέτως ἀκίνητα ἀνήκοντα εἰς ἀνταλλακτέον; Μουσουλμάνους.

Τὴν παροῦσαν μος πασα αὐλοῦμεν ὅπως κοινοποιήσητε εἰς ὅλας τὰς ὑφ' ὑμᾶς ἀρχὰς, εἰς τὰς ἐγκατεστημένας ἐν τῇ περιφερείᾳ σας πρασφυγικὰς ὁμαδας, γεωργικοὺς συναστερισμοὺς καὶ ὀργανώσεις ὡς καὶ διὰ παντὸς μέσου αὐστηρὰν αὐτῆς ἐφαρμογήν.

Ὁ Ὑπουργὸς Α. ΜΙΤΑΚΑΛΑΜΠΑΣΗΣ

Ἡ Συνέλευσις λοβοῦσα γιᾶσιν αὐτῆς ἀκρογεῖαι τὴν ἀπορίαν καὶ τὴν ἐπκληξίν της διὰ ποῖον λόγον δὲν ἐκοινοποιήθη μέχρι σήμερον εἰς τὰ τμήματα ὑπὸ τῆς Κ. Ε. Ἀπαντᾶν, ὁ συν. Θ. Λεφκίας τονίζει ὅτι ἡ διατοφὴ αὕτη ἐφθασε μόνον μέχρι τῶν ἀνωτέρων Τοπικῶν ἀρχῶν καὶ δὲν ἐκοινοποιήθη οὔτε εἰς τὰς κανονικὰς καὶ δημοτικὰς ἀρχὰ;, οὔτε εἰς τὰς ὀργανόσεις καίτοι ρητῶς ἀναφέρεται τοῦτο εἰς την τελευταίαν περάγραφὴν της. Ἐπεξηγεῖ ὅτι ἡ Κεντρικὴ ἐπιτροπὴ ὅλως ἀνεπισήμως ἔλαβε γνῶσιν αὐτῆς ἐκ τυχαίας περιελεύσεως εἰς χεῖρας αὐτῆς ἀντιγράφου. Συνεπῶς μὴ ἔχουσα δικαίωμα νὰ προβῇ εἰς ἐπίσημον κοινοποίησιν της πρὸς τὰ τμήματα τῆς Ὑπαίθρου ἐπιτρέπησε νὰ συγκαλέσῃ τὸ παρὸν Συνέδριον. Εἰς τὸ γεγονὸς τῆς μὴ κοινοποιήσεως τῆς διαταγῆς ἀποδίδει μεγίστην σ βαρότητα καὶ θεωρεῖ τοῦτο ὡ; ἔνδειξιν ἢ μεταλλαγῆς τῶν κυβερνητικῶν ἐπ. τοῦ προκειμένου ἀπεφάσεων ἢ ἁπλὴ μεταλλαγὴ ἐπέρρεα καὶ τὴν ἀναστολὴν τῆς κοινοποιήσεως καὶ ἐφαρμογῆς τῆς ἢ διγωβίας τῶν ἁρμοδίων ἀρχῶν καὶ πιθανῆς σκοπίμου προκαταρήσεως αὐτῆς διὰ λόγους ὑπερβολικοῦ φιλοπροσφυγισμοῦ εἰς βάρος τῶν συμφερόντων τῆς τάξεως τῶν ἐφέδρων. Ἐπεύθυνος ἀκολούθως ὅπως τὸ Συνέδριον διαμαρτυρηθῇ ἐντονώτατα πρὸς τὴν ὑπεύθυνον ὑπηρεσίαν καὶ ἀπαιτήσῃ νὰ δοθοῦν ἐξηγήσεις διὰ τὴν μὴ κοινοποίησιν καὶ μὴ ἐφαρμογὴν τῆς διαταγῆς αὐτῆς ἡ ὁποία ἱκανοποιεῖ τὴν μεγιστηνὲν δικαιώσεων τῆς τάξεως τῶν ἐφέδρων.

Ἀκολούθως ὁ συν. Γ. Χαλδέζος ἀντιπρόσωπος Πλωμαρίου λαμβάνων τὸν λόγον ἐπὶ τοῦ ἀγοτικῶν ὁηλοῖ ὅτι ἀπορανῶς ἡ διαταγὴ αὕτη ἔρχυσα ὠ; βάσιν συγχρονισμὸν της γεωργικῆς πολιτικῆς τοῦ Κράτους καὶ τὴν προσαρμογήν της πρὸς τὰς ὁλονὲν ἐπικρατούσας παγκοσμίως συνθήκας οἰκονομικὰς ἀπόψεις, ἀποσκοπεῖ νὰ ἐξιώσῃ τοὺς πρόσφυγας μὲ τοὺς ἐντοπίου; ἐφέδρους ἀκτήμονας. Βεβαιωῦ οἱ ἔφεδροι δὲν εἶνει δυνατὸν νὰ παραλληλισθοῦν μὲ τοὺς ἐντοπίους ἀστρατεύτους ἀκτήμονας καὶ εἶναι τῆς γνώμης ὅτι οἱ ἐντόπιοι ἔφεδροι ἔχουν ἀπὸ ἀπολύτων δικαίου περισσότερα δικαιώματα τῶν προσφύγων ἀκτημόνων ἀπὶ τῆ; γῆ; τῆ; Νήσου. Συμφωνῶν δὲ μὲ τὴν πρότασιν τοῦ συν. Λευκία προτείνει ὅπω; ἡ Συνέλευσις διαμαρτυρηθεῖ εἰς την Διεύθυνσιν τοῦ ἐποικισμοῦ πρὸς τὴν ὁποίαν διεβιβάσθη ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου πρὸς κοινοποίησιν ἡ διαταγὴ 42815 διὰ την παράλειψιν τῆς κοινοποιήσεως τῆς Διαταγῆς τὴν ὁποίαν χαρακτηρίζει ὡ; σκοπιμον, καὶ ἀφ' ἑτέρου νὰ ζητηθῇ ὅπως συμβαδίζει ἀπὸ τοῦδε ἡ ἐγκατάστασις τῶν προσφύγων μὲ τὴν ἐγκατάστασιν τῶν ἐφέδρων ἀκτημόνων σύμφωνα μὲ τὴν ἐν λόγῳ διαταγήν.

Ἡ Συνέλευσις ἐγκρίνει νὰ γίνῃ ἀμοιδαίος ἔντονος διαμαρτυρία ἐκ μέρους της διὰ τὴν παράλειψιν τῆς κοινοποιήσεως τῆς διαταγῆς, καὶ τὴν μὴ ἐφαρμογὴν αὐτῆς.

Ἀκολούθως λομβάνων τὸν λόγον ὁ συνάδ. Ὀρφανὸς ἀντιπρόσωποςΠαπαδου ἀνακοινοῖ ὅτι εἰς τὴν περιφέρειαν Γέρας ἡ ἐγκατάστασις τῶν προσφύγων εἶναι χειρίστη καθόσον διενεμήθησαν κτήματα εἰς μεγαλοκτηματίας τῆς Ἀνατολῆς καὶ ὄχι εἰς ἐχτάτας πρόσφυγας. Ἰδιαιτέρως καταγγέλλει ὅτι ὁ πρόεδρος τῆς ἐπιτροπῆς προσφύγων Μαλτεζόπουλος ἔλαβε καὶ κατέχει ἤδη τεράτιον μερίδιον ἐλῆρε. Τοιουτοτρόπως καὶ τὸ ἐποικιστικὸν ἔργον τῆς Κυβερνήσεως παρεκωλύεται καὶ τὰ κτήματα μένουν καὶ πολὺν ἀπερλοπήτε καὶ ἀκαλλιέργητα. Προτείνει ἐν τέλει ο) νὰ ἐνεργηθεῖ εἰς τὴν περιφέρειάν του ἀνεθεώρησις τῆς ἐγκαταστάσεως ἐπὶ τῇ βάσει τῆς διαταγῆς τοῦ Ὑπουργείου 42815 β) τὰ κτήματα τὰ ἀνήκοντα εἰς Τούρκους ὑπηκόους ὡ; καὶ τὰ μὴ ἀπαλλάξιμα ἐθνικὰ κτήματα τὰ ἀναμισθοῦν εἰς τοὺς ἐφέδρους ἀκτήμονας, καλλιεργητὰς καὶ νὰ διαμοιρασθοῦν τὰ βακουφικά.

Ὁ συν. Κεντάρας ἀντιπρόσωπος Πηγῆς λομβάνων τὸν λόγον ἀνακοινοῖ ὅτι χθὲς ἀκόμη ἡ ἐπιτροπὴ προσφύγων διένειμε κτήματα εἰς την Πηγήν, ὅλη δὲ ἡ ἐγχωρικὴ ἐγκατάστασις τῶν προσφύγων εἰ; την περιφέρειάν του δὲν ἔγινε καλῶς. Ὑπάρχει ἔτ κτῆμα «Κοῦλα» τὸ ὁποῖον εἶναι βάκουφ καὶ διετέθη ὑπὲρ τῶν προσφύγων. Μέσα εἶναι γεμάτο ἀπὸ σταυρούς. Προτείνει νὰ γίνουν ἐνέργειαι ὅπως ἀπαλλοτριωθεῖ ὑπὲρ τῶν ἐφέδρων. Ἐπίσης ἀνακοινοῖ ὅτι ὑπάρχουν εἰς την περιφέρειάν του βάκουφ τὰ ὁποῖα ἔχουν ἐνσπερασμένα δίχθεν διάφοροι ἀλλ' εἰς κανένα δὲν δικνύουν τὰ ἐνοικιαστήρια ἐγγραφα. Ἐξ αὐτοῦ πείθεται ὅτι πραγματικῶ; δὲν εἶναι ἐνοικιασμένα ταῦτα.

Σχετικῶς ὁ συν. Πρόεδρος ἀνακοινοῖ ὅτι ἀπὸ τοιούτου εἴδους μεσῶδους σύμφωνα μὲ διαταγὴν τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας θεωροῦνται ἄκυρα.

Ὁ συν. Μυρβήλης, ἀντιπρόσωπος τῆς Κ. Ε. ζητεῖ ἡ συζήτησις νὰ γίνῃ ἐπὶ γενικωτέρας βάσεως καὶ νὰ ληφθοῦν γενικαὶ ἀπόφασις ἐπὶ τοῦ ζητήματος, διότι ἤχησαν ἤδη αὐτὴ νὰ λαμβάνῃ μορφὴν λεπτομερειακήν, ἂν δὲ ἐξακολουθήσῃ ὅπω τοιοῦτον πνεῦμα, τὰ γίνει ἀνάγκη ὅλοι οἱ πληρεξούσιοι τῶν Ἑνώσεων νὰ καταγγέλλουν προφορικῶς τὰ ὑπὸ τῆς διατοφῆς τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς ἀφορῶντα στοιχεῖα ἐπὶ παρανόμων ἐγκαταστάσεων, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον θὰ κατηγράλασκε ὁλοκλήρους ἡμέρας. Προτείνει νὰ ζητηθεῖ ἢ ἄμεσος ἐφαρμογὴ τῆς Διαταγῆς τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας ἀρ. 42815, καταρτιζομένης γενικῆς στατιστικῆς ἐπὶ τῇ βάσει τῶν κομισθέντων ὑπὸ τῶν ἀντιπροσώπων ἐγγράφων καὶ πινάκων ὅλων τῶν τμημάτων, ἔνθα σημειοῦνται λεπτομερῶς ὅλα τὰ καταγγελλόμενα.

Ὁ συν. Ἰωάννου (ἀντιπρόσωπος Μυστεγνῶν) ὁδηλοῖ ὅτι δὲν πρέπει νὰ χαθεῖ ἡ εὐκαιρία καὶ νὰ ζητήσωμεν νὰ γίνῃ ὁμέσως ἡ ἐγκατάστασις ἀκτημόνων ἐφέδρων εἰς κτήματα 20000 δένδρων εἰς περιφέρειαν Μυστεγνῶν καὶ 1000 εἰς Μιτυλήτζικ, τὰ ὁποῖα μένουν ἀδέσποτα.

Σχετικῶς ὁ συν. Μαντᾶς, ἀντιπρόσωπος Μεσοτόπου ἀνακοινοῖ ὅτι τὰ κτήματα τοῦ Ἐτεὶμ βέη, τμήματος Ἄγρας, ὡς καὶ τοῦ Χ" Νουμὰν Ἀγᾶ περιφερείας Σκουτάρου δίδουν ἐτήσιον εἰσόδημα 150.000 δραχ καὶ προτείνει νὰ διατεθοῦν ὑπὲρ τῶν ἐφέδρων.

Ὁ συν. Γ. Μπαλτᾶς (ἀντιπρόσωπος Πέτρας) ἀπαιτᾶ ὅτι τὸ κτῆμα Χ" Νουμὰν ἀγᾶ διακδικεῖται ὑπὸ τῆς Κοινότητος Πέτρας, καὶ ἐκ τῶν προσόδων του συντηρεῖται τὸ ὀδραγωγεῖον τῆς Κοινότητος.

Ἀκολούθως ὁ συν. Μ. Ἐμμανουήλ, ἀντιπρόσωπος Παλαιοκήπου, λομβάνων τὸν λόγον προσθέτει σχετικῶς εἰς τὰ ἐκτεθέντα ὑπὸ τοῦ συν. Ὀρφανοῦ, ὅτι πραγματικῶς ἡ ἐγκατάστασις τῶν προσφύγων εἰς την Γέραν ἔχει γίνει σκανδαλωδῶς καὶ ζητεῖ ὅπως ἡ Συνέλευσις ἐνεργήσῃ τὴν ἄμεσον ἀνεθεώρησίν της. Πολλοί, μὴ καλλιεργηταὶ πρόσφυγες, διεμένοντες οἰκογενειακῶς ἐν Μυτιλήνῃ, ἔχουν λάβει κλῆρον γῆς εἰς την Γέραν. Εἶναι τῆς γνώμης ὅτι δὰν ἡ ἐγκατάστασις συμφώνως πρὸς την διαταγὴν τοῦ Ὑπουργείου, γίνει ἐπὶ καλῆς καὶ ἀμεροληπτου βάσεως τότε καὶ οἱ πρόσφυγες καλλιεργηταὶ ναὶ οἱ ἀκτήμονες ἐντόπιοι ἔφεδροι θὰ ἐκπείσουν τὴν φύσιν τους καὶ θὰ σὴμερόσουν. Πρὸς τοῦτο θεωρεῖ καλὸν νὰ καταρτισθεῖ εἰς ἑκάστην περιφέρειαν μία μικτὴ ἐπιτροπὴ προσφύγων καὶ ἐφέδρων.

Τάλλο φύλλο τῆς «Καμπάνας» θἔνε μιὰ ἐκχωριστὴ ἔκδοση ποὺ θἄχει μέσα ὅλα τὰ ἐπίσημα πρακτικὰ τοῦ Β'. Παλλεσβιακοῦ Ἐφεδρικοῦ Συνεδρίου καὶ τίποτ' ἄλλο.

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ ΚΑΛΛΙΚΑΝΗΣ
Διευθυντὴς
Ἔφεδρος ἀξιωμ. τοῦ Στρατοδικείου
Γραφεῖα : Ὁδὸς Ἁγίου Συμεὼν

I. ΖΩΗ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗ

ΤΣΕΣΜΕΛΙΩΤΙΚΑ ΔΗΜΟΤΙΚΑ

Τοῦ Ναύτη

Ἕνα καράβι ἀρμένιζε μὲ γρεῖ(γ)ι τραμουντάνα
Ἀλῆ πασᾶ: τὸ κυνηγᾶ μ' ὅλη ντου τὴν ἀρμάδα:
— Καράβι μαῖνα τὰ πανιά, καράβι βέλτα κάτου.
— Πῶς νὰ μαϊνάρω γὼ πανιὰ πῶς νὰ τὰ βάλω κάτου;
Ἐμένα γράφ' ἡ μοῖρα μου πόλεμο γιὰ νὰ κάνω
Ἔλα νὰ πολεμήσουμε κι' ὅπου νικήσ' ἂς πάρει.
Πέφτου καὶ πολεμίζουνε τρεῖς μέρες καὶ τρεῖς νύχτες
Πέφτα ντὰ βόλια σὰ βροχὴ οἱ μπάλες σὰν ἀγέρας
Κι' ἀφτὰ τὰ λιανοτούφεκα σὰ σιγανὴ ψιχάλα
Γι' ἄλε βαρύμι βρὲ παιδιὰ νὰ μετρηθεῖ τ' ἀσκέρι.
Μετριοῦνται τὰ Τουρκόπουλα λείπουνε τρεῖς χιλιάδες
Μετριοῦνται τὰ Ρωμηόπουλα καὶ λείπουν τρεῖς νομάτοι
Ὁ ἕνας πάει γιὰ νερὸ κι' ὁ ἄλλος γιὰ μπαρούτι
Κι' ὁ τρίτος ὁ καλίτερος κοίτεται λαβωμένος.
Τὸν κλαῖ ἡ νύχτα κ' ἡ αὐγή, τὸν κλαῖ κι' ὁ καπετάνιος
— Γιὰ σήκω, σήκω ναύτη μου καὶ πρωτογεμιτζῆ μου
Νὰ κουμπασίρεις τὸν καιρὸ νὰ πᾶμε σὲ λιμάνι
— Ἐγὼ σᾶς λέγω δὲν μπορῶ καὶ σεῖς μοῦ λέτε σήκω
Πιάστε με τρεῖς νὰ σηκωθῶ κ' ἔξη γιὰ ν' ἀκουμπήσω
Δόστε μου καὶ τὴ χάρτα μου, τὸ ἀργυρὸ κουμπάσο
Νὰ κουμπασάρω τὸν καιρὸ νὰ πᾶμε σὲ λιμάνι.
Θωρεῖς ἐκεῖνο τὸ βουνὸ τὸ πέρα καὶ τὸ δῶθες
Πῶχει ἀντάρα στὴν κορφὴ καὶ καταχνιὰ στὴ ρίζα;
Ἐκεῖ νὰ πᾶ φουντάρετε ἐκεῖ νὰ πᾶ σταθεῖτε
Ρῖξτε ζερβιὰ τὴν ἄγκουρα δεξιὰ τὸ παλαμάρι
Στὴν Ὄστρια τὴ φαρμακερὴ ρίξτε τὴ σιγουράντζα
Νὰ πᾶν' οἱ ναῦτες γιὰ νερὸ κι' ὁ μάερας γιὰ ξύλα
Καὶ τὰ μικρὰ ναυτόπουλα νὰ πᾶ νὰ νοίξουν μνῆμα
Νὰ μὴν τὸ νοίξουνε ψηλὰ· κάτου στὸ ἀκρογιάλι
Ν' ἀκῶ ἀχὸ τσὴ θάλασσας νὰ χρομπουρῶ τ' ἀγέρι
Ν' ἀκῶ καὶ τὰ ναυτόπουλα νὰ λὲν τὸ ἔγια μόλα.

— Συλλογὴ ΜΑΡΙΑΣ ΚΛΩΝΑΡΗ —

ΞΕΝΕΣ ΚΡΙΣΕΙΣ

«Η ΖΩΗ ΕΝ ΤΑΦΩ»

25η Μ[illegible]ου 1924

Ἀγαπητέ μοι Σ. Μυριβήλη,

Ἀνέγνωσα τὴν «Ζωὴν ἐν Τάφῳ».

Θὰ σοὶ γράψω ὀλίγας ἐντυπώσεις μου —ἐντυπώσεις ἑνὸς «ἀδιοιθώτου intellectualiste», ὅπως λέγει ὁ Ἀρ. Δελῆς—χωρὶς τὴν ἀξίωσιν ὅτι ἀποτελοῦν τίποτε ἄλλο ἀπὸ «ἁπλῶς ἐντυπώσεις» τῆς ἀναγνώσεως.

Διὰ τὰ τέσσαρα πρῶτα κεφάλαια—τὰ ὁποῖα εἶνε καὶ τὰ ὡραιότερα—τοὐλάχιστον δι' ἐμὲ—ἐχρειάσθηκα δύο ὥρας— 1 1)2—3 1)2 τῆς παρελθούσης Κυριακῆς μ. μ.

Ἐπέγραψα κάθε κεφάλαιον, τὸ α'. «ὁ ποιητὴς καὶ ἡ ἀγαπημένη του» — τὸ β'. «Ἡ ἐπανάσταση καὶ τὸ βασιλικὸ εἴδωλο» — τὸ γ'. «Ὁ Μπαλαφέρας—ριμολιμέντε» — τὸ δ'. τὸ πλέον ὥμορφο ἕνα διαμάντι: «Τὰ δάκρυα τοῦ χωρισμοῦ», προσθέτων εἰς ὑποσημείωσιν τοὺς στίχους τοῦ Ὁρατίου: «Manet sub jove friyido venator tenerae conjugis immemor». Τὰ ἄλλα ἀνέγνωσα—ἀπωςἀτάκτως—ὅλην την ἑβδομάδα, κλέπτων μερικὰς στιγμὰς ἀπὸ τὸν ὕπνον καὶ ἀπὸ ἄλλας τινὰς ὥρας διακοπῆς καὶ ἀνέσεως ἀπὸ τὸ Σισύφειον ἔργον μου τοῦ «κυλινδεῖν τὸν ἀναιδῆ λίθον» καὶ νύκτα καὶ ἡμέραν τῶν διοικητικῶν καὶ γραφειοκρατικῶν πρὸ παντὸς καθηκόντων μου.

Τὸ βιβλίον σου εἶναι μία δυνατὴ καὐτοβιογραφία» τῆς ψυχῆς σου — ψυχῆς ποιητοῦ φυσιολάτρου, ὁ ὁποῖος ἐδέθηκε εἰς τὸν τροχὸν τοῦ Ἰξίονος. Νομίζω ὅτι δὲν ἠμπορεῖ νὰ χαρακτηρισθεῖ ὡς πολεμικὸν ἡμερολόγιον, ἂν καὶ δίδει *τρομακτικὴν εἰκόνα* τῆς ἀπανθρώπου μεθόδου τοῦ καινοφανοῦς, κακοδαίμονος πολέμου τῶν χαρακωμάτων, ὁ ὁποῖος ὀπισθοδρόμησε τὴν ἀνθρωπότητα πολὺ ὀπίσω ἀπὸ τοὺς ἡρωϊκοὺς χρόνους τοῦ Ὁμήρου. Παντοῦ λάμπει ἡ *ποίησις* καὶ ἡ *βαθεῖα σκέψις*, ἡ ὁποία ζητεῖ ν' ἀναλύσει τὰ γεγονότα.

Ἀπ' ὅλα τὸ *πλέον δυνατὸ* εἶναι τὸ *αἴσθημα τῆς Ζωῆς*, τῆς χαμένης χαρᾶς διὰ τὴν ζωὴν, ποὺ βασανίζει τόσον ἀλύπητα τὸ ἀπαίσιον χαράκωμα καὶ ἡ ἀπάνθρωπος πολεμικὴ μέθοδος τοῦ *δόλου* καὶ τῶν ὀβίδων. Ὅλα τὰ κεφάλαια ἀπὸ τοῦ Ε'. ἕως τοῦ τέλους (ΚΖ') εἶναι τρομεραὶ καὶ ἀπαίσιαι εἰκόνες, ποὺ ἠμποροῦν νὰ ὁμοιάζουν κάπως μὲ τὰς περιγραφὰς τῆς Κολάσεως τοῦ Δάντη. Μέσα εἰς αὐτὰς «πατρίδα — ἰδανικὰ κ.λ.π.» σκοτώνονται ἀλύπητα.

Ὑπάρχουν μερικαὶ «ὀάσεις» — ἂς τὰς εἴπωμεν ἔτσι. — Τὸ μακεδονίτικο σπίτι καὶ ἡ Γκβέζω *εἰδύλλιο* πολὺ τρυφερὸ, ἐκ τοῦ φυσικοῦ, ὅμοιο μὲ ὁμηρικὰς εἰκόνας καὶ τὸ «πουλ —ὁ Γκγίντη» μὲ τὴν τύπον τοῦ Μπάρμπα-Στυλιανοῦ.

Δὲν ἠμπορῶ νὰ ἐπεκταθῶ πολὺ, διότι πρέπει νὰ γράψω ὡρας ὁλοκλήρους διὰ κάθε κεφάλαιον *φλυαρίας* ἀτελευτήτου κακομαθημένου «intellectuel-Νάσο» ὅπως ἔλεγε ὁ φίλτατος Δελῆς.

Τὸ βιβλίον σου εἶνε ΠΟΙΗΜΑ φίλε μου. Αἱ *παρομοιώσεις*—αἱ ὁποῖαι εἶναι τὸ κυριώτατον γνώρισμα τῆς πραγματικῆς ποιήσεως—μιμήσεις δηλαδὴ καὶ δημιουργίαι ἑνὸς *δραματιστοῦ*, ὅπως εἶναι ὁ ποιητής, ξεπροβάλλουν ὡραῖαι πολλάκις —(ἐνθουσιασμός, φρέσκο χ[illegible]βρο) καὶ *δυναταί*, ἀπὸ κάθε σελίδα δυό, τρεῖς, πέντε.

Ἡ *λέξις* εἶναι παντοῦ τροπικὴ (δηλ. μεταφορική, εἰκονική, ποιητική) ('Η λέξις τοῦ πεζοῦ λόγου λένε ὁ Ἀριστοτέλης εἶναι *ἁπλὴ καὶ σαφής*»). Ἄλλο Ὅμηρος—Αἰσχύλος καὶ ἄλλο Δημοσθένης Θουκυδίδης. Καὶ ὅλαι αἱ φράσεις, σχεδὸν εἰς κάθε σελίδα, εἶναι ποιητικαί. (Ὁ ἥλιος σὲ τσούζει, σὲ γλύφει μὲ τὶς φλόγες του καὶ κάνει τὸ αἷμα νὰ χουχλακίζει βραστὸ μὲς τὶς φουσκωμένες φλέβες).

Μὰ ὁμιλῶ διὰ τὴν ψυχὴν τοῦ βιβλίου, διὰ τὴν *οὐσίαν* — νὰ εἴπω πλέον σχολαστικά: — ἀπάνω ἀπ' ὅλα καὶ ἀπὸ τὴν *ποίησιν* καὶ ἀπὸ τὴν *ζωὴν* καὶ ἀπὸ τὴν ἀδιόρθωτον *φυσιολατρείαν* καὶ τὸν *ἡδονισμόν* σου, εἶναι ἕνα ἄλλο αἴσθημα νομίζω — ἴσως ἀνεπίγνωστον διὰ τὸν ποιητὴν — τὸ αἴσθημα πρὸς τὸ «ἀγαπημένον πλάσμα ποὺ ἀφῆκες πίσω — μακρυά, στὸ χαρούμενο νησί. Ὅπου ὁμιλεῖς μὲ τὴν ψυχὴν τῆς ἀγαπημένης σου λάμπουν τὰ ὄμορφα πετραδάκια καὶ τὰ διαμάντια τῆς ποιητικῆς ψυχῆς σου. (Ἡ Φυκιότρυπα καὶ τὸ ἐρώτημα — αἴνιγμα τῆς ἀγαπημένης σου).

Πρέπει νὰ τελειώσω.

Μέσα στὴ φλυαρία μου ἠμπορεῖς νὰ ἀναγνωρίσεις κάπου-κάπου τὴν φυσιογνωμία τῆς ψυχῆς σου, ὅπως τὴν ἔξω γράφεις εἰς τὸ βιβλίον σου.

Διὰ τὰ ἀνθρωπιστικὰ ἰδανικὰ δὲν ἔχω καμίαν ἀπολύτως οὔτε γνώμην οὔτε πίστιν.

Ὁ ἄνθρωπος εἶναι «ἕνα πολὺ κακὸν ζῶον». Νὰ διορθωθεῖ ὁμαδικῶς εἶναι πρᾶγμα ἀδύνατον. Ὑπάρχουν μόνον ἄτομα ὑπέροχα καὶ σεβαστά.

Βέβαια καὶ ἔθνη ἐν τῷ συνόλῳ, ἐν σχέσει πρὸς ἄλλα κατώτερα ἢ ὑπανθρωπότερα. Ἀλλὰ πρὸ παντὸς τὸ *ἄτομον* εἶνε τὸ θεϊκὸν δημιούργημα. Εἰς αὐτὸ ἀποκαλύπτεται τὸ πνεῦμα — Ἰδέα. Ὁ *νοῦς* καὶ ὁ *Θεῖος Ἔρως* θὰ ἔλεγεν ὁ Πλάτων καὶ ὁ Ἀριστοτέλης. Τὰ ἄλλα εἶναι θηρία. Οἱ ἡμίθεοι ὀλίγιστοι.

Μὲ ἀγάπη
ὁ Σὸς
Ι. Ὀλύμπιος

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ ΜΑΣ

Μὲ τὴ λαχτάρα νὰ δημιουργήσουμε ἕνα εὐρὺ ἀναγνωστικὸ κοινὸ στὸ νησί μας καὶ νὰ τονώσουμε τὴν ἀγάπη τοῦ βιβλίου ἱδρύσαμε τὸ βιβλιοπωλεῖο μας. Ἔχουμε τὴ γενικὴ ἀντιπροσωπεία τῶν μεγαλείτερων ἐκδοτικῶν σπιτιῶν τῆς Ἀθήνας. Παρακαλοῦμε τὶς λέσχες, τοὺς συλλόγους, τοὺς συνδέσμους, τὶς μαθητικὲς νεολαῖες κι' ὅλους ὅσοι θέλουν νὰ καταρτίσουν τὶς βιβλιοθῆκες τους νὰ ζητήσουν καταλόγους ἀπ' τὰ Γραφεῖα τῆς «Καμπάνας». Νὰ χτυπηθεῖ ἡ αἰσχροκέρδεια τοῦ βιβλίου ποὺ φευγατίζει τοὺς φιλαναγνῶστες.

Μὲ μηνιάτικες δόσεις 10, 20, 30, 40, 50, 60 δραχ. ἀγοράζετε βιβλία 100, 200, 300, 400, 500 600 δραχ. Ζητήσετε ὁδηγίες στὰ Γραφεῖα τῆς «Καμπάνα» μὲς τὴν Ἕνωσι τῶν Ἐφέδρων. Τιμὲς οἱ ἴδιες τῶν Ἀθηναϊκῶν βιβλιοπωλείων δίχως πρόσθετο κέρδος. Ἔτσι κι' ὁ πιὸ φτωχὸς φιλαναγνώστης μπορεῖ νὰ κάνει τὴ βιβλιοθήκη του, μιὰ βιβλιοθήκη ἀπ' τὰ πιὸ ὡραῖα καὶ δυνατὰ βιβλία τῆς Ἑλληνικῆς καὶ ξένης φιλολογίας.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΒΔΟΜΑΔΑ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Πήραμε τούτη τὴ βδομάδα:

«LIBRE». Etudie la langue, la litterature et les arts de la Grèce. Διευθυντής Louis Roussel Sina 31 Ἀθήνα. Μάης 1924. Ἔχει ἀκριβολογημένες κριτικὲς γιὰ τὸ ἔργο τοῦ Καβάφη, τοῦ Μαλακάση, γιὰ τὴν «Τρίμορφη γυναῖκα» τοῦ Ξενόπουλου κτλ. Στὸ «Libre» γράφεται ἡ σοβαρότερη κριτικὴ πάνω στὰ ἑλλην. Γράμματα.

«Νέοι Βωμοί». Μηνιαῖο φύλλο. Ὁμήρου 56, Ἀθήνα. Μάης 1924. Συνεργασία: Γκόλφη, Πικροῦ, Καραϊσκάκη, μεταφράσεις Ἰβὰν Γκόλ, Μπαϊλορουσσονς κτλ.

«Κοινότης». Βδομαδιάτικη πολιτικὴ ἐπιθεώρηση. Διευθυντὴς Ντῖνος Μαλούχος. Ἀθήνα. Ὕλη ὅπως πάντα ἀξιοπρόσεχτη Εἰδικὰ τοῦτο τὸ φύλλο μελετᾶ τὴν προσφυγικὴ ἀποκατάσταση, πάνου στὴν ἴδια βασικὴ γραμμὴ ποὺ ὑποστηρίζει ἡ «Καμπάνα» σ' ἀφτὸ τὸ ζήτημα.

«Ἐρυθρὸς Ταχυδρόμος». Καινούρια ἐφημερίδα τῶν ἀγροτῶν ποὺ βγαίνει στὸ Ἄργος.

***

«Δελαπατριδικά». Δελτίο ποιητικῆς παραγωγῆς τοῦ Ἀρμάνδου στὴν περασμένη βδομάδα: Γυναῖκα 1 1)2 ὥρα στίχ. 36. Φιλολογικὸ πορτραῖτο, καθαρὰ καὶ νέτα σκέτα: Λεφκία στίχ. 32 1 ὥρ, Μυριβήλη 40, 30', Βουρδουλέω; 56, 30', Βενέζη 40, 30', Γυναῖκα ἥλιου (Ἀριστοφάνειον ἀριστούργημα) 38, 1.50', Χείλη Γυναίκια 40,2 ὥρ, Μάτια Γυναίκια 30, 35'. Ὑπὸ κατασκευὴν ἐν τῇ φαντασίᾳ τοῦ ποιητή: Πάντα τὰ ἀφρόδντα τὴν διάπλασιν τοῦ γυναικείου σώματος, ἀνάλογων τέλων. Ὁ Ἀρμάνδος πέρασε τὴ βδομάδα του ἐν μέσῳ ἀφρήτων ἐρωτικῶν ὀδυνῶν καὶ ψυχικῶν μεταπτώσεων. Ἠκούσαμεν μυστηριώδεις ἀποκαλύψεις. Τὸ τελειωτικὸ καταστάλαγμα διατυπώνει τὸ χθεσινοβραδυνὸ δίσαχο:

Ἦσαν ψέμματα ἐκεῖνα ποὺ ἐγράφησαν [γιὰ τήν..
ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι σὰν ἀληθινὴ σειρήν

Ἀπ' τὸ πορτραῖτο τοῦ διευθυντή μας παραθέτουμε τὸ παρακάτω ἐξάσαχο:

Δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ εἶται φυσικὰ εἰς [τὰ σωστά,
ὅτι εἶν' τέλειος καθ' ὅλα καὶ τοῦ λείπουν [τὰ τρωτά.
εἶναι εἴρων οὔτε λόγος καὶ ὀλίγον μπλακός.
εἶνει κακιγένι κρύος καὶ γλυκός, πολὺ [γλυκός.
Ἐξηγοῦμαι τ' ἀνωτέρω ἀφηνοῦν μόνον [τὴν πέννα.
εἰς τὸ ἄτομόν του εἶναι ἀρεστὸς εἰς τὸν [καθένα.

Ὁ Ἰατρὸς
ΙΠΠΟΚΡΑΤΗΣ ΣΑΝΙΔΗΣ
σπουδάσας καὶ ἐργασθεὶς ἐπὶ ἑπτὰ ἔτη μετὰ τῶν Καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου τῶν Παρισίων, δέχεται καθ' ἑκάστην ἐν τῇ Κλινικῇ του ἄντικρυ τῆς Ἁγίας Εἰρήνης 9—12 καὶ 3—5

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ ΚΑΛΛΙΚΑΗΣ
Δικηγόρος
Ἔφεδρος ἀξιωματ. τοῦ Στρατοδικείου
Γραφεῖα: Ὁδὸς Ἁγίου Συμεὼν

ΗΛΙΑ ΒΕΝΕΖΗ

٣١٣٢٨

Τί τράβηξε ὁ ἄθρωπος μὲ τὸ παραπάνω νούμερο, ποὺ πιάστηκε σκλάβος στὸν πόλεμο.

(Συνέχεια ἀπ' τὸ προηγούμενο)

Τὰ περιστατικὰ τίς πιὸ πολλὲς φορὲς ἔρχουνται ὅπως δὲν τὰ περιμένεις. Ἔτσι ἔγεινε καὶ σὲ μένα. Κι' ἐπειδὴς ὁ Θεὸς εἶναι ἕνα ἀκατάστατο πράμα ποὺ τὸ ντύνεις μὲ κάθε λογὶς ρούχο ποὺ σὲ καπνίσει, σὲ τούτη τὴν περίσταση ἀφτὸς ἔγινε γιὰ μένα ὁ πιὸ πρόστυχος παλιάνθρωπος ποὺ ὑπαρξε ποτές. Γιατὶ τὸν φαντάζουμαι πὼς ἦρθε κι' ἔκατσε πλάι μου, καράιαξε τὴ λίγη εὐτυχία ποὺ εἶχα στὸ χωριουδάκι, κοντὰ σ' ἕναν ἀτίμητον ἄνθρωπο σὰν τὸ γιατρὸ καὶ λογάριασε πὼς ἀφτὴ ἦταν περίσια γιὰ μένα. Ἔτσι μὲ ἅρπαξε πάλι ὁ σίφουνας καὶ νάμαι. Πάει ἀνάμισυ μῆνας ποὺ ἔχω νὰ βάλω μιὰ κοντυλιὰ στὰ χαρτιά μου. Ὅ,τι ἔγινε στὸ μεταξὺ κι' ὅ,τι γίνεται ἀκόμα μὲ κρατᾶ πιὸ πολὺ στὴν ταπεινὴ ἔγνοια τοῦ κορμιοῦ μου καὶ τῆς ζωῆς παρ' ὅσο στὴν ἀνάγκη νὰ φχαριστήσω τὴν ψυχή μου, γράφοντας δίχως σκοπὸ καὶ δίχως τέλος.

Μᾶς κουβάλησαν μ' ἕνα ἀνοιχτὸ φορτηγὸ βαγόνι. Ὁ καιρὸς ἦταν παγωμένος καὶ ὅταν πλάκωσε ἡ νύχτα τὰ σαγόνια μας πετοῦσαν δυνατὰ καὶ στὰ κορμιά μας νοιώθαμε παράξενες κεντιές. Ἔπειτα τὸ τραῖνο ξεκίνησε σὰν ἕνας φρενιασμένος Θεὸς ποὺ μόλις τὸν εἶχαν ἀμολάρει, κι' ἔτρεχε στὰ σκοτεινὰ μουγκρίζοντας καὶ μὲ ἄγριες τσιρίδες ἀλαλαγμοῦ. Χαίρουσουν νὰ κάνεις τὴ σκέψη πὼς εἶσαι ἕνα ἀδύναμο πραμματάκι κι' ἔχεις μερδικὸ σὲ μιὰ παρόμοια δόξα. Τὸ σκοτάδι εἶναι σὰν ἕνα φριχτὸ τέρας ποὺ ἔρχεται ἀπὸ πολὺ μακριὰ καὶ χύνεται μὲ συχαμερὴν ὑπομονὴ καὶ δίχως ἔλεος πάνου στὸ κάθε τις. Σὲ πιάνει τρόμος μπροστὰ σὲ μιὰ τέτια δύναμη καὶ ἀντρεία. Ἐδῶ ἀπάνου, ἕνα λαβωμένο πουλί, δίχως θέληση καὶ δίχως ἄρμενα μουντέρνεις στὸ βουβὸ ἀφτὸ πράμα καὶ τὸ τσαλαπατᾶς μέσα στὴν κρυφὴ καρδιά του. Εἶναι σὰ νὰ μεθᾶς ἀπ' τὸ γλυκύτερο πιοτὸ τῆς γίς.

. . . Ἕνα μικρὸ κόκινο φῶτο φέγγει ἐκεῖ βαθιά. Κρέμεται μέσα στὸν ἀγέρα σὰν ἕνα ἄστρο ποὺ θέλησε νὰ κατέβει σὲ τοῦτα τὰ ἐγκόσμια. Σιγὰ—σιγὰ κόβεται ἡ ὁρμή σου. Ὁ ξεφρενιασμένος Θεὸς θέλει νὰ πάρει ἀνάσα. Ὁ φουγάρος βγάζει ἄσπρες τοῦφες καπνὸ κι' ὕστερα καρφώνεσαι στὸν τόπο σου. Ἕνας μικρὸς σταθμός, κάποιο χωριουδάκι μέσα σὲ τοῦτα τὰ παρθένα βάθη τῆς Ἀνατολῆς. Ἕνα φαγάρι πηγαινοέρχεται, λίγες σκιὲς σαλεύουν κοντὰ στὰ βαγόνια κι' ὕστερα διὸ-τρεῖς βιαστικὲς καὶ ἠχερὲς ὀρντινάντσες. Καὶ νᾶσαι πάλι ζαρωμένος ἀπ' τὸ κρύο στὸ ἀνοιχτὸ βαγόνι κάτου ἀπ' τὴν κατσουφιασμένη σκέπη τ' οὐρανοῦ, ζαλισμένος ἀπ' τὴ συλλογὴ πὼς δὲν ξαίρεις ποῦ πᾶς οὐδὲ τί μέλλει ν' ἀπογένεις — μιὰ ἀδύναμη ψυχὴ μέσα στὴν ἀπέραντη Βασιλεία τοῦ σκοταδιοῦ.

Πολλὲς ὧρες τρέχαμε ἔτσι. Τὰ ξερὰ δέντρα ποὺ ἦταν κοντὰ στὴ γραμμή, ὅπως ἦταν ἀδύνατο νὰ τὰ ξεχωρίσει τὸ μάτι μέσα στὴν πυκνὴ νύχτα καὶ στὴ δαιμονισμένη γληγοράδα τῆς μηχανῆς μπλέκαν τὄνα μὲς τἄλλο, πέρναν ἀλλόκοτα σχήματα, πότε γίνουνταν σὰν μιὰ ἀτέλιωκτη σειρὰ ἀπὸ μακριά, κοκαλιάρικα καὶ μάβρα χέρια ποὺ μᾶς γνέφαν μὲ παράξενα σκέδια, πότε ἦταν σὰ βουβὰ θεριὰ ποὺ ἔστεκαν μὲ τρόμο στὸ πέρασμά μας. Χαράματα τὸ τραῖνο ξαναστάθηκε — δὲ μέτρησα γιὰ πόση φορά. Μᾶς βγάλαν ἀπ' τὸ βαγόνι καὶ μᾶς πῆγαν σ' ἕνα χτίριο ποὺ ἦταν πιὸ χαμηλὰ ἀπ' τὴ γῆς καὶ κατέβαινες μὲ σκαλιὰ — ἐδῶ ποὺ βρίσκουμαι ὡς τούτην τὴν ὥρα. Εἶναι ἕνα παλιὸ χρονῶ τρελλοκομεῖο. Οἱ τοῖχοι εἶναι χοντροί, καὶ ἀναδεύουν ἀπὸ ὑγρασία. Καμμιὰ δεκαριὰ μικρὲς κάμαρες καὶ κάμποσα ὑπόγεια. Σὲ μιὰ μπάντα στοὺς τοίχους εἶναι σκαλισμένο ἕνα κούφωμα κανὰ δυὸ πιθαμὲς βάθος κι' ἀψηλὸ ὅσο ἕνα ἀνθρώπινο μπόι· ἀφτὴ ἡ κουφάλα κλειδώνει μὲ μιὰ καγκελωτὴ πόρτα. Ἐκεῖ μέσα ἀνάβαν τὴ φωτιὰ τὸ χειμώνα γιὰ νὰ μὴν πέφτουν ἀπάνω καὶ καίγουνται οἱ παλαβοὶ καὶ τὸ καλοκαῖρι κλειδώναν ὅποιον ἔκανε μιὰν ἀσυχώρετη παλαβάδα, ὄξου ἀπ' τὰ συνειθισμένα ὅρια.

Ὅπου δὲν ἔχουν πέσει οἱ σουβάδες βλέπω κάτι παράξενα σχεδιάσματα μὲ μολύβι, γράμματα λογιῶ—λογιῶ, τούρκικα, ὀβραίικα, ἀρμένικα, ἀράδες μισονομένες καὶ ζουγραφιὲς ποὺ δὲν ξαίρεις τί θέλουν νὰ ποῦν καὶ κάνω τὴ σκέψη πὼς ἄλος ἀφτὸς ὁ παλαβὸς κόσμος ποὺ πέρασε ἀπὸ δῶ θέλησε ξεπίτηδες ν' ἀφίσει τὰ χνάρια του ὅπως καὶ οἱ γνωστικοὶ ἀνθρῶποι.

Ἐδῶ μένουμε τώρα ἐξακόσοι σκλάβοι πάνω κάτου. Καινούριοι συντρόφοι! Κάθε μέρα κάνω καὶ καινούριες γνωριμιές. Ὅλοι τους εἶναι χλωμοί, ἀδύνατοι καὶ γυμνοί. Χειρότεροι ἀπὸ μᾶς. Ἐμεῖς εἴμασταν τόσο καλὰ ἐκεῖ στὸ χωριουδάκι, μπρὸς σὲ τούτη τὴ φρικτὴ μιζέρια! Σὲ λίγον καιρό, σὲ λίγες μέρες θὰ φτάξουμε στὰ χάλια τους. Κάθε μέρα πεθαίνουν διὸ τρεῖς. Σιγὰ καὶ βέβαια θὰν ἔρτει καὶ σὲ μᾶς ὁ θάνατος καὶ θὰ μᾶς καλοκοιτάξει μὲ τὴν παγωμένη φάτσα του. Ἔτσι θὰ τελειώσουν ὅλα.

(Ἔχει συνέχεια)